MANOGAT • Year 43 • Issue 21 • 10 February 2025 • Maha Sad 13, Samvat 2081 • Yugabd 5126 • Price : Rs. 5/- • Pages : 28

મનોગત

બજેટ ૨૦૨૫-૨૬

મધ્યમવર્ગની મહાવ્યથાનું મજબૂત નિરાકરણ

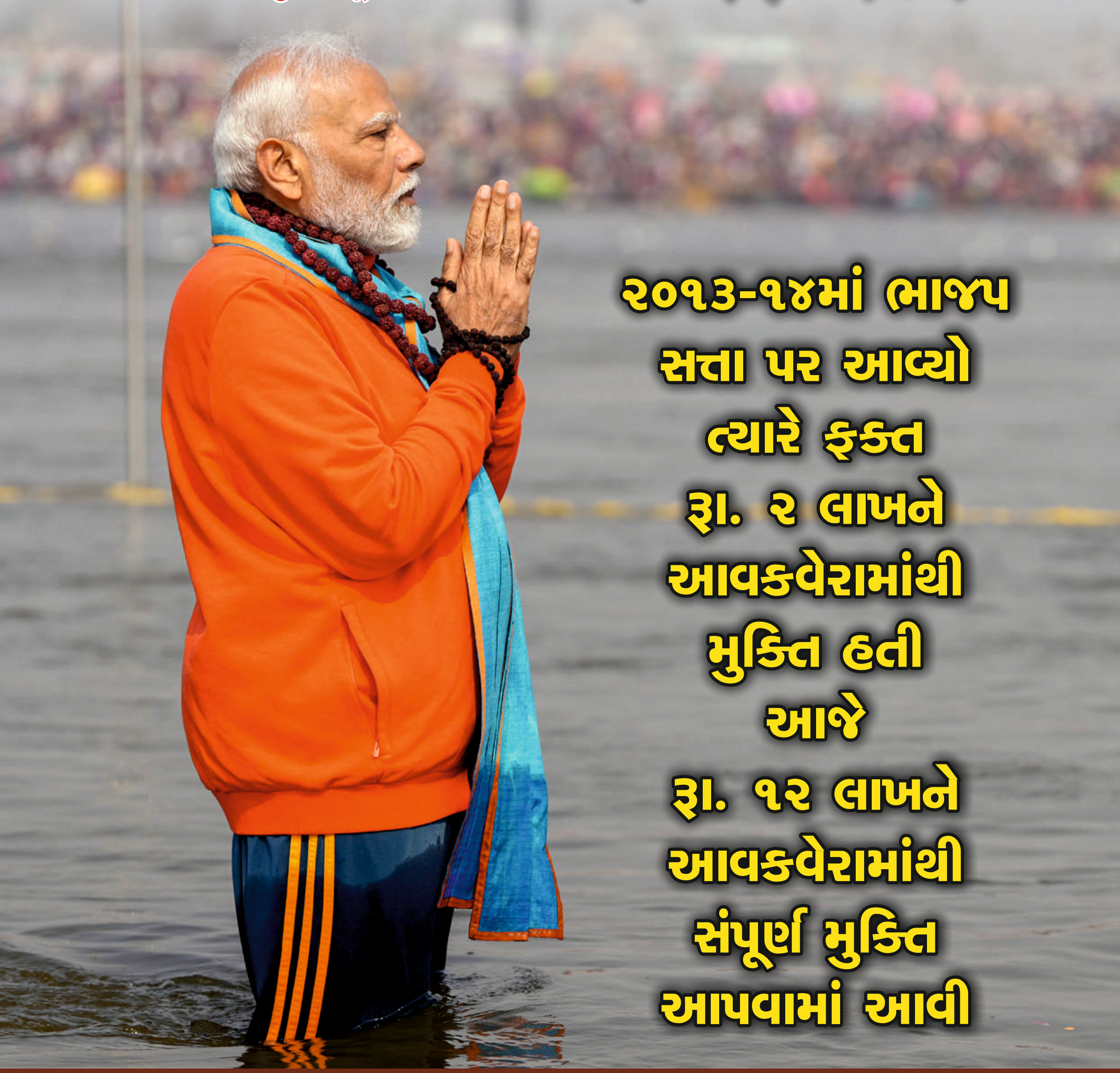

૨૦૧૩-૧૪માં ભાજપ સત્તા પર આવ્યો ત્યારે ફક્ત રૂા. ૨ લાખને આવકવેરામાંથી મુક્તિ હતી આજે રૂા. ૧૨ લાખને આવકવેરામાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ આપવામાં આવી

મધ્યમવર્ગને ખુશ કરતું બજેટ : ટીડીએસની મર્યાદા ૨.૪૦ લાખથી વધારીને ૬ લાખ કરવાની દરખાસ્ત

આનંદો... ૧૨ લાખ સુધીની આવક કરમુક્ત

કરમુક્તિમાં લાંબી છલાંગ

સામાન્ય લોકો માટે નાણામંત્રીના પાંચ મોટા નિર્ણયો

નિર્ણય-૧ | નિર્ણય-૨ | નિર્ણય-૩ | નિર્ણય-૪ | નિર્ણય-૫

૧૧ વર્ષમાં કરમુક્તિ ૯૦૦ ટકા વધી

વિકાસનું એન્જિન

આગામી ત્રણ વર્ષમાં બધી જિલ્લા હોસ્પિટલોમાં કેન્સર ડે-કેર સેન્ટર ખૂલી જશે

આ વર્ષે જિલ્લા હોસ્પિટલોમાં ૨૦૦ કેન્સર ડે-કેર સેન્ટર્સ ખોલવામાં આવશે

કેન્સરના દર્દીઓ માટે કરુણા

। નવી દિલ્હી ।

નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારામને પોતાના બજેટ ભાષણમાં કેન્સરના ડે-કેર સેન્ટર્સ ખોલવાની જાહેરાત કરી છે. તેમણે કહ્યું કે આગામી ત્રણ વર્ષમાં બધી જિલ્લા હોસ્પિટલોમાં કેન્સર ડે-કેર સેન્ટર ખૂલી જશે. ૨૦૨૫-૨૬માં ૨૦૦ કેન્દ્ર સ્થાપિત કરવામાં આવશે. આવું કરવા પાછળનું ખાસ કારણ કેન્સર પીડિતોની ખાસ સંભાળ રાખવાનું છે.

કેન્સર ખતરનાક અને જીવલેણ ...ઓમાંની એક છે. તેનાથી પીડિત ...ને તેના ઘરના લોકોને આર્થિકની સાથે ... અને માનસિક નુકસાન થાય છે. ...લોકોની સગવડને ધ્યાનમાં રાખીને ...રા બધી જિલ્લા હોસ્પિટલોમાં ...પવામાં આવશે. તેના દ્વારા ...ને સાજા થવાની સાથે સમય અને ...વામાં મદદ મળશે. આ ડે-કેર સેન્ટર અંગે એક ડોક્ટરે જણાવ્યું કે, ડે-કેર સેન્ટર કીમોથેરપી ઈન્ફ્યૂઝનની સુવિધા આપે છે. આ સુવિધા ખાનગી લોન્જ કે કોમન એરિયામાં આપવામાં આવી શકે. આ સેન્ટર્સ દરદીઓ અને તેના પરિવારોને કેન્સરના પડકારોનો સામનો કરવા માટે સલાહ અને અન્ય સહાયતા આપે છે. ડે-કેર સેન્ટર રોગીઓને સાઈડ ઈફેક્ટને મેનેજ કરવામાં મદદ કરી શકે છે. આ દરમિયાન ડિહાઈડ્રેશનથી બચવા માટે આઈવી ફ્લુડ આપવામાં આવે છે. નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારામને કહ્યું કે સરકાર ૩૬ જીવનરક્ષક દવાઓને બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યૂટીમાંથી સંપૂર્ણ છૂટ આપશે. તેમણે કહ્યું કે, કેન્સર, ક્રોનિક કે અન્ય ગંભીર બીમારીઓથી પીડિત લોકો માટે હું ૩૬ જીવનરક્ષક દવાઓ અને ઔષધિઓને મૂળ કસ્ટમ્સ ડ્યૂટીમાંથી સંપૂર્ણ છૂટ વાળી દવાઓની સૂચિમાં જોડવાનો પ્રસ્તાવ કરું છું.

ટેક્સ્ટાઈલ ઈન્ડસ્ટ્રીને અનેક રાહતો મળતાં ઉદ્યોગકારો ખુશખુશાલ

...ICGR કન્ડિશન દૂર કરાતા થોડી રાહત

ટેક્સ્ટાઈલ ઉદ્યોગ

એમએસએમઈને પાંચ લાખની મર્યાદામાં કસ્ટમાઈઝ ક્રેડિટ કાર્ડ મળશે

ટફ યોજના માટે પણ ૪૮ ટકા સુધીનો વધારો કરીને ૩૯૦ કરોડની ફાળવણી કરી

દેશની મેડિકલ કોલેજો અને હોસ્પિટલોમાં આવતા વર્ષે નવી ૧૦,૦૦૦ સીટો ઉમેરવાની જાહેરાત

આગામી પાંચ વર્ષમાં મેડિકલની નવી ૭૫,૦૦૦ સીટ ઉમેરાશે

મેડિકલ ક્ષેત્રે ડંકો વાગશે

દેશની ૨૩ IITમાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો થયો. IIT તેમજ ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સાયન્સીઝ (IIS)માં પીએમ રિસર્ચ ફેલોશિપ સ્કીમ શરૂ કરાશે

હિલ ઈન ઈન્ડિયા હેઠળ ભારતને મેડિકલ ટૂરિઝમનું મહત્ત્વનું કેન્દ્ર બનાવવામાં આવશે

મેડિકલ ટૂરિઝમને પ્રોત્સાહન આપતા પગલાં લેવાયા : ભારતને ટૂરિઝમ હબ બનાવાશે, વિદેશીઓને ભારતમાં સસ્તી આરોગ્ય સેવા મળશે

દેશની ૨૩ IITમાં વિદ્યાર્થીઓમાં વધારો

લોકો વધુ પ્રોપર્ટી ભાડે આપી શકશે અને ટેક્સ બેનિફિટ પણ મળી રહેશે

ટીડીએસની મર્યાદા રૂ. ૬ લાખ સુધી થતાં રિયાલ્ટીને ફાયદો, ભાડે પ્રોપર્ટીને પ્રોત્સાહન

રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્ર

લોકો ભાડેથી પ્રોપર્ટી લેવા પ્રોત્સાહિત થશે અને રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રને તેનો લાભ મળશે તેવી આશા

। અમદાવાદ ।

બજેટમાં રિઅલ એસ્ટેટ ભાડે ચઢવવા માટેની પ્રોપર્ટીના પર લાગતાં ટેક્સમાંથી રાહત આપવામાં આવી છે. આ અંગે વાત કરતાં ક્રેડાઈના સેક્રેટરી નિલય પટેલે જણાવ્યું કે, જેમાં અત્યાર સુધી લોકોને મિલકત ભાડે આપવાના કારણે ટીડીએસ રૂ.૨.૪૦ લાખ પર જ લાગતો હતો પરંતુ હવે બજેટ-૨૦૨૫ ની જોગવાઈ હેઠળ રૂ. ૬ લાખ સુધીના રેન્ટ પર ટીડીએસ લાગશે નહીં. તેમજ રેન્ટ પર જે ૧૦ ટકા ટેક્સ લાગતો હતો તેને પણ મકાન ભાડા પર આપનાર એક વર્ષ સુધી ડિફર કરીને ઉપયોગ કરી શકશે. આ કારણે ડેવલોપર વધુ મિલકતો સરળતાથી ભાડે આપી શકશે. જેની સીધી અસર જેમ લોકો અત્યાર સુધી શેરમાર્કેટ અને મ્યુચ્યલ ફંડમાં રોકાણ કરીને આવક મેળવી રહ્યાં હતા તે લોકો હવે પ્રોપર્ટીમાં પણ રોકાણ કરીને આવક મેળવી શકશે અને તેને ટેક્સ બેનિફિટ લઈ શકશે. આ તરફ મકાન ભાડે લેનારને પણ વર્ષે રૂ. ૬ લાખ સુધીની રાહત મળશે અને તેના પર પણ ટેક્સ એક્ઝમ્પ્શન મળી રહેશે.

અમદાવાદ શહેર અને રાજ્યમાં જંત્રી અને સંલગ્ન મુદ્દાઓની પરોક્ષ અસર હેઠળ રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રમાં થોડો સ્લમ્પ આવ્યો હતો. અનેક રિયલ એસ્ટેટ ડેવલપર્સની ઈન્વેન્ટરી ભરાતી રહી હોવાની ચિંતા સતાવતી હતી. આવા સમયે ભાડે રાખેલી પ્રોપર્ટી પરના ભાડાંની રકમ આવકવેરામાં મજરે મળવાની રકમમાં વધારો થવાથી હવે લોકો આનો મોટો લાભ મેળવવા પણ ભાડેથી પ્રોપર્ટી લેવા પ્રોત્સાહિત થશે અને રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રને ...

૨૦૨૯ સુધીમાં સંપૂર્ણ રીતે દાળના સ્થાનિક ઉત્પાદનનો ટાર્ગેટ ...

દાળના ઉત્પાદનમાં આત્મનિર્ભરતા માટે ... હેઠળ ૬ વર્ષીય સ્પેશિયલ મિશનની જાહે...

ગુણવત્તાયુક્ત બીજનો વિકાસ, પાકના સંગ્રહ-પોષણક્ષમ ભાવ મળે તેવી વ્યવસ્થા ગોઠવાશે

હાલમાં મોટી કંપનીઓ જ નવું રોકાણ કરી રહી છે

ઉદ્યોગો માટે પ્રોત્સાહન ખાનગી રોકાણમાં વધારો કરી શકે

માઈનિંગ, એમએસએમઈ અને કૃષિ ક્ષેત્રે વધુ રોકાણ આવશે

દરમાં ઘટાડો આજથી જ અમલી બનશે

કસ્ટમ ડ્યૂટી ઘટાડી ૨૦ ટકા કરાતાં જ્વેલરી અને પાર્ટ્સ સસ્તાં થશે

પ્લેટિનમ ફાઈન્ડિંગ પરની ડ્યૂટી પણ ઘટાડી ૫% કરતાં જ્વેલરી ઉદ્યોગને લાભ થશે

ક્રિપ્ટોના ગેરકાયદે વહેવારો પર સકંજો કસાશે

ક્રિપ્ટો કરન્સીને અનડિસ્ક્લોઝ્ડ ઈન્કમમાં સમાવિષ્ટ કરાશે

બે વર્ષ અગાઉ ક્રિપ્ટો પર મહિ લેનડેનની જોગવાઈ લાગુ કરાઈ હતી

Year : 43, Issue : 21, Pages : 28

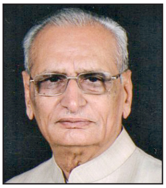

તંત્રીસ્થાનેથી

મજબૂત નેતૃત્વ, પારદર્શક સુશાસન અને વહીવટી કુશળતાની સાથે સાથે દેશના મધ્યમવર્ગીય વિકાસપ્રેમી નાગરિકો માટે હૃદયથી કંઈક કરી છૂટવાની ભાવનાના પરિણામે રૂા. ૧૨ લાખ સુધી શૂન્ય ટેક્સની નીતિનો અભૂતપૂર્વ નિર્ણય લઈ શકાયો

પ્રિય કાર્યકર્તા બંધુ/ભગિની,

નમસ્કાર.

માન. શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વમાં કેન્દ્રની એનડીએ સરકારનાં નાણામંત્રી શ્રીમતી નિર્મલા સીતારમણજીએ વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬નું અદ્ભુત, અભૂતપૂર્વ અને ઐતિહાસિક બજેટ સંસદમાં રજૂ કર્યું છે. દેશના મધ્યમવર્ગને આવકવેરામાં જબરજસ્ત રાહત આપીને બજેટે એ પુરવાર કર્યું કે – દેશના વિકાસ માટે સતત પ્રવૃત્તિશીલ મધ્યમવર્ગની વર્ષોની મહાવ્યથાનું મજબૂત નિરાકરણ આપવાની શક્તિ ભાજપ પાસે જ છે.

દેશના છેવાડાના માણસની ચિંતા કરવી એ તો આપણી સંસ્કૃતિ છે. સાથે-સાથે આવકવેરામાં આમૂલ પરિવર્તન કરીને મધ્યમવર્ગની પણ ચિંતા કરી છે. આ દેશનો મધ્યમવર્ગ સામાન્યતઃ સરકારના વિશેષ કોઈ લાભ લીધા વિના આર્થિક વ્યવસ્થાના મધ્યમાં રહીને આવક અને ખર્ચના બે છેડાને ભેગા કરવામાં પોતાનું સમગ્ર જીવન વ્યતીત કરે છે. આ વર્ગ એ છે જે બુદ્ધિપૂર્વક મહેનત કરે છે અને જેટલું મેળવે છે તેમાં પણ આવકવેરો ભરીને પોતાની જ મહેનતમાંથી મહત્ત્વનો ભાગ સરકારને આપતો હોય છે. આપણી સરકારે આઝાદી પછી પ્રથમવાર વર્ષે રૂા. ૧૨ લાખ (નોકરિયાતને બીજા ૭૫ હજાર)ની આવક સુધી શૂન્ય ટેક્સની નીતિ નક્કી કરીને મધ્યમવર્ગને સ્વમાન અને સન્માનભેર જીવવાનું આટલું મજબૂત નિરાકરણ આપ્યું છે.

હું વ્યક્તિગત રીતે માનું છું કે - ભાજપ સરકારે આવકવેરાની સરકારની આવક જતી કરવાનો આટલો મોટો ક્રાંતિકારી નિર્ણય એટલા માટે લીધો છે કે **શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના મજબૂત નેતૃત્વમાં આ દેશે જે નાણાકીય શિસ્ત છેલ્લાં ૧૦ વર્ષમાં ઊભી કરી છે તેનું આ પરિણામ છે. કૌભાંડો બંધ થયા. ભૂતિયા લાભાર્થીઓ રદ થયા. વચેટીયા હટી ગયા. ખોટા ખર્ચા અટકી ગયા. આવકના સ્રોતો પરના પંજા ખસી ગયા. પારદર્શક અને રાષ્ટ્ર પ્રથમની નીતિ ખરા અર્થમાં તમામ નાણાકીય ક્ષેત્રોમાં લાગુ પડવાના કારણે જ મધ્યમવર્ગ માટે આવો અભૂતપૂર્વ નિર્ણય સરકાર લઈ શકી છે.** મજબૂત નેતૃત્વ, પારદર્શક સુશાસન અને વહીવટી કુશળતાની સાથે સાથે દેશના મધ્યમવર્ગીય વિકાસપ્રેમી નાગરિકો માટે હૃદયથી કંઈક કરી છૂટવાની ભાવનાના પરિણામે આ અભૂતપૂર્વ નિર્ણય લઈ શકાયો છે. મધ્યમવર્ગ માટેના આર્થિક આઝાદીના આ પર્વે આવો આપણી સરકારના આ ઐતિહાસિક નિર્ણયને ગૌરવભેર વધાવીએ.

વંદે માતરમ્.

- સુરેન્દ્ર પટેલ

પત્રવ્યવહાર કાર્યાલય
મનોગત પાક્ષિક
ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત પ્રદેશ
દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક,
ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧
ફોન : ૦૭૯-૨૫૫૦૪૫૨૨
વૉટ્સઍપ નં. : ૬૩૫૧૯૫૯૦૯૪
E-mail : manogat.1980@gmail.com

તંત્રી મુદ્રક પ્રકાશક
સુરેન્દ્રભાઈ મોતીલાલ પટેલ ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત વતી ગુજરાત ઑફસેટ પ્રા. લિ., 'ઑફસેટ હાઉસ' સ્ટેશન રોડ, વટવા, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૪૦ ખાતે છપાવી ભારતીય જનતા પાર્ટી-ગુજરાત પ્રદેશ કાર્યાલય, દીનદયાળ ભવન, જે. પી. ચોક, ખાનપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧થી પ્રગટ કર્યું.

Editor : Printer : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel on behalf of Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh Printed at **Gujarat Offset Pvt. Ltd.**, 'Offset House', Station Road, Vatva, Ahmedabad and Published from Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001

કેન્દ્રીય અંદાજપત્ર ૨૦૨૫-૨૬

૧૪૦ કરોડ ભારતીયોની આકાંક્ષાઓનું બજેટ છે, આ દરેક ભારતીયનાં સપનાંઓને પૂર્ણ કરતું બજેટ છે – પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

આજનો દિવસ ભારતની વિકાસયાત્રામાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે! આ ૧૪૦ કરોડ ભારતીયોની આકાંક્ષાઓનું બજેટ છે, આ દરેક ભારતીયનાં સપનાંઓને પૂર્ણ કરતું બજેટ છે. અમે યુવાનો માટે ઘણાં ક્ષેત્રો ખોલ્યાં છે. સામાન્ય નાગરિક એ છે જે વિકસિત ભારતના મિશનને આગળ ધપાવશે. આ બજેટ એક ફોર્સ મલ્ટિપ્લાયર છે. આ બજેટ બચત વધારશે, રોકાણ વધારશે, વપરાશ વધારશે અને વિકાસને પણ વેગ આપશે. જનતા જનાર્દનના આ બજેટ, જનતાના બજેટ માટે હું નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારમણજી અને તેમની આખી ટીમને અભિનંદન આપું છું.

મિત્રો, સામાન્ય રીતે બજેટનું ધ્યાન સરકારી તિજોરી કેવી રીતે ભરવામાં આવશે તેના પર હોય છે, પરંતુ આ બજેટ તેનાથી બિલકુલ વિપરીત છે. પરંતુ આ બજેટ દેશના નાગરિકોનાં ખિસ્સાં કેવી રીતે ભરશે, દેશના નાગરિકોની બચત કેવી રીતે વધશે અને દેશના નાગરિકો વિકાસમાં ભાગીદાર કેવી રીતે બનશે, આ બજેટ તેના માટે એક જ મજબૂત પાયો નાખે છે.

મિત્રો, આ બજેટમાં રીફોર્મની દિશામાં મહત્વપૂર્ણ પગલાં લેવામાં આવ્યાં છે. પરમાણુ ઊર્જામાં ખાનગી ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપવાનો નિર્ણય ખૂબ જ ઐતિહાસિક છે. જે આવનારા સમયમાં દેશના વિકાસમાં સિવિલ ન્યૂક્લિયર એનર્જીનું મોટું યોગદાન સુનિશ્ચિત થશે. બજેટમાં રોજગારનાં તમામ ક્ષેત્રોને દરેક રીતે પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી છે. પણ હું બે બાબતો તરફ ધ્યાન દોરવા માંગું છું, હું તે રીફોર્મસની ચર્ચા કરવા માંગું છું જે આવનારા સમયમાં મોટા ફેરફારો લાવવાના છે. એક – ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો દરજ્જો આપવાથી ભારતમાં મોટાં જહાજોના નિર્માણને પ્રોત્સાહન મળશે, આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાનને વેગ મળશે અને આપણે બધા જાણીએ છીએ કે જહાજ નિર્માણ એ ક્ષેત્ર છે જે મહત્તમ રોજગાર પૂરો પાડે છે. તેવી જ રીતે, દેશમાં પ્રવાસન માટે ઘણી સંભાવનાઓ છે. ૫૦ મહત્વપૂર્ણ પર્યટન સ્થળો, ત્યાં જે હોટલ્સ બનાવાશે, તે હોટેલને પહેલી વાર માળખાગત સુવિધાઓના દાયરામાં લાવીને પર્યટન પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. આ આતિથ્ય ક્ષેત્ર માટે ઊર્જા બૂસ્ટર તરીકે કાર્ય કરશે, જે એક વિશાળ રોજગાર ક્ષેત્ર છે, અને પર્યટન, જે સૌથી મોટું રોજગાર ક્ષેત્ર છે, જે ચારે બાજુ રોજગારની તકોનું સર્જન કરશે. આજે, દેશ, તેનો વિકાસ અને તેનો વારસો આ મંત્ર સાથે આગળ વધી રહ્યો છે. આ બજેટમાં પણ આ માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ અને નક્કર પગલાં લેવામાં આવ્યાં છે. એક કરોડ હસ્તપ્રતોને સાચવવા માટે, હસ્તપ્રતો માટે જ્ઞાન ભારતમ મિશન શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. ઉપરાંત, ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાથી પ્રેરિત એક રાષ્ટ્રીય ડિજિટલ રિપોઝીટરી બનાવવામાં આવશે. તેનો અર્થ એ કે ટેકનોલોજીનો સંપૂર્ણ ઉપયોગ થશે અને આપણા પરંપરાગત જ્ઞાનમાંથી અમૃત કાઢવાનું કાર્ય પણ થશે.

મિત્રો, બજેટમાં ખેડૂતો માટે કરવામાં આવેલી જાહેરાતો કૃષિ ક્ષેત્ર અને સમગ્ર

ગ્રામીણ અર્થતંત્રમાં એક નવી ક્રાંતિનો પાયો બનશે. પ્રધાનમંત્રી ધન ધાન્ય કૃષિ યોજના હેઠળ, ૧૦૦ જિલ્લાઓમાં સિંચાઈ અને માળખાગત સુવિધાઓનો વિકાસ કરવામાં આવશે. કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડની મર્યાદા વધારીને ૫ લાખ રૂપિયા કરવામાં આવવાથી તેમને વધુ મદદ મળશે.

મિત્રો, હવે આ બજેટમાં ૧૨ લાખ રૂપિયા સુધીની આવકને કરમુક્તિ આપવામાં આવી છે. તમામ આવક જૂથોના લોકો માટે કરમાં પણ ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે. આનાથી આપણા મધ્યમ વર્ગને ઘણો ફાયદો થશે, જે લોકો નોકરી કરે છે અને જેમની આવક નિશ્ચિત છે, આવા મધ્યમ વર્ગના લોકોને આનો ઘણો ફાયદો થશે. તેવી જ રીતે, જે લોકોએ નવા વ્યવસાયોમાં પ્રવેશ કર્યો છે અને નવી નોકરીઓ મેળવી છે, તેમના માટે આવકવેરામાં આ મુક્તિ એક મોટી તક હશે.

મિત્રો, આ બજેટમાં ઉત્પાદન પર ૩૬૦ ડિગ્રી ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું છે, જેથી ઉદ્યોગસાહસિકો, MSME, નાના ઉદ્યોગસાહસિકો મજબૂત બને અને નવી નોકરીઓનું સર્જન થાય. રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદન મિશનથી લઈને ક્લીનટેક, ચામડું, ફૂટવેર, રમકડાં ઉદ્યોગ જેવાં વિવિધ ક્ષેત્રોને ખાસ ટેકો આપવામાં આવ્યો છે. ધ્યેય સ્પષ્ટ છે કે ભારતીય ઉત્પાદનો વૈશ્વિક બજારમાં ચમકી શકે.

મિત્રો, બજેટમાં રાજ્યોમાં રોકાણ માટે જીવંત સ્પર્ધાત્મક વાતાવરણ બનાવવા પર ખાસ ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. MSME અને સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે ક્રેડિટ ગેરંટી બમણી કરવાની પણ જાહેરાત કરવામાં આવી છે. દેશના SC, ST અને મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકો, જેઓ નવા ઉદ્યોગસાહસિક બનવા માંગે છે, તેમના માટે ૨ કરોડ રૂપિયા સુધીની લોન માટેની યોજના પણ લાવવામાં આવી છે, અને તે પણ ગેરંટી વિના. આ બજેટમાં, નવા યુગની અર્થવ્યવસ્થાને ધ્યાનમાં રાખીને gig workers માટે એક મોટી જાહેરાત કરવામાં આવી છે. પહેલી વાર, gig workersને ઈ-શ્રમ પોર્ટલ પર રજીસ્ટર કરવામાં આવશે. આ પછી, આ લોકોને આરોગ્યસંભાળ અને અન્ય સામાજિક સુરક્ષા યોજનાઓનો લાભ મળશે. શ્રમનું આ ગૌરવ સરકારની તેમના પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા, 'શ્રમેવ જયતે'ને પ્રતિબિંબિત કરે છે. નિયમનકારી સુધારાઓથી લઈને નાણાકીય સુધારાઓ સુધી, જનવિશ્વાસ ૨.૦ જેવા પગલાં લઘુતમ સરકાર અને વિશ્વાસ આધારિત શાસન પ્રત્યેની આપણી પ્રતિબદ્ધતાને વધુ મજબૂત બનાવશે.

મિત્રો, આ બજેટ દેશની વર્તમાન જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં લે છે એટલું જ નહીં, પરંતુ ભવિષ્ય માટે તૈયારી કરવામાં પણ મદદ કરે છે. સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે ડીપ ટેક ફંડ, જીઓસ્પેશિયલ મિશન અને ન્યુક્લિયર એનર્જી મિશન આવા મહત્વપૂર્ણ પગલાં છે. હું ફરી એકવાર આ ઐતિહાસિક જન બજેટ માટે તમામ દેશવાસીઓને અભિનંદન આપું છું અને ફરી એકવાર નાણામંત્રીને અભિનંદન આપું છું.

નાણાકીય સશક્તીકરણને પ્રોત્સાહન

પરિવર્તનકારી યોજનાઓ નાણાકીય સર્વસમાવેશકતા, વીમા અને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપે છે

સરકારની ચાવીરૂપ પહેલોએ નાણાકીય સર્વસમાવેશકતા અને ઉદ્યોગ સાહસિકતામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે, જેનાથી સમગ્ર ભારતમાં લાખો લોકોને લાભ થયો છે. પ્રધાનમંત્રી જન ધન યોજના (પીએમજેડીવાય)એ ૫૪.૫૮ કરોડથી વધુ ખાતાં ખોલ્યાં છે, જેમાં જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં થાપણો વધીને ₹૨.૪૬ લાખ કરોડ થઈ ગઈ છે. અટલ પેન્શન યોજના (એપીવાય)માં નોંધણીમાં ઉછાળો જોવા મળ્યો છે, જે જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં ૭.૩૩ કરોડ સુધી પહોંચી ગયો છે, નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં ૮૯.૯૫ લાખથી વધુ નવા નોંધણી સાથે. પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજના (પીએમજેજેબીવાય)એ ૨૨.૫૨ કરોડ વ્યક્તિઓની નોંધણી કરી છે, જેમાં ૮.૮ લાખ દાવાઓ માટે ₹૧૭,૬૦૦ કરોડ વહેંચવામાં આવ્યા છે. પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના (પીએમએસબીવાય)એ ૪૯.૧૨ કરોડ લોકોને આવરી લીધા છે, જેણે અકસ્માતના દાવા સામે ₹૨,૯૯૪.૭૫ કરોડ પર પ્રક્રિયા કરી છે. સ્ટેન્ડ-અપ ઈન્ડિયા સ્કીમમાં એસસી/એસટી અને મહિલાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને ૨.૩૬ લાખ ઉદ્યોગ સાહસિકો માટે ₹૫૩,૬૦૯ કરોડની લોન મંજૂર કરવામાં આવી છે. છેવટે, પ્રધાનમંત્રી મુદ્રા યોજના (પીએમએમવાય)એ ૫૧.૪૧ કરોડ લોન માટે ₹૩૨.૩૬ લાખ કરોડ મંજૂર કર્યા છે, જેમાંથી ૬૮% લોનનો લાભ મહિલાઓને અને ૫૦% એસસી/એસટી/ઓબીસી કેટેગરીમાં જાય છે. આ પહેલ નાણાકીય સશક્તીકરણ અને સમાવિષ્ટ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવામાં સહાયક છે.

કેટલાક લોકો ખુલ્લેઆમ શહેરી નક્સલીઓની ભાષાનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે – પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ કહ્યું કે સરકાર દ્વારા અત્યાર સુધીમાં ગરીબોને ચાર કરોડ ઘરોનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે. મહિલાઓને ખુલ્લામાં શૌચ કરવા માટે થતી મુશ્કેલીઓ પર પ્રકાશ પાડતાં. તેમણે ઉમેર્યું કે સરકારે મહિલાઓની મુશ્કેલીઓ દૂર કરવા માટે 12 કરોડથી વધુ શૌચાલયો બનાવ્યાં છે. સરકાર હર ઘર જલ યોજના દ્વારા દરેક ઘરના નળમાં પાણી સુનિશ્ચિત કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી રહી છે તેના પર ભાર મૂકતાં પ્રધાનમંત્રીએ કહ્યું કે સ્વતંત્રતાના 75 વર્ષ પછી પણ, લગભગ 75% અથવા 16 કરોડથી વધુ ઘરોમાં નળ-પાણીના જોડાણનો અભાવ હતો. તેમણે ઉમેર્યું કે સરકારે છેલ્લા 5 વર્ષમાં 12 કરોડ પરિવારોને નળ-પાણીના જોડાણની ખાતરી આપી છે અને કાર્ય ઝડપથી આગળ વધી રહ્યું છે. રાષ્ટ્રપતિના સંબોધનમાં ગરીબો માટે કરવામાં આવેલા કાર્યની વિગતો પર ભાર મૂકતાં શ્રી મોદીએ કહ્યું કે સમસ્યા ઓળખવી પૂરતી નથી પરંતુ તેનો ઉકેલ શોધવા માટે અત્યંત નિષ્ઠાપૂર્વક કામ કરવું જરૂરી છે. તેમણે ઉમેર્યું કે, તેમની સરકારે છેલ્લાં 10 વર્ષોના તેમના કાર્ય તેમજ રાષ્ટ્રપતિના સંબોધનમાં જોયું તેમ, સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે નિષ્ઠાપૂર્વક કામ કર્યું છે.

પ્રધાનમંત્રીએ ભાર મૂક્યો કે સરકારનું "બચત ભી, વિકાસ ભી" મોડેલ, જેનો અર્થ બચત સાથે પ્રગતિ થાય છે, જેથી લોકોના પૈસા લોકોના કલ્યાણ માટે ઉપયોગમાં લેવાય. તેમણે ઉમેર્યું કે જનધન-આધાર-મોબાઇલ (JAM) ટ્રિનિટી સાથે, સરકારે ડાયરેક્ટ બેનિફિટ ટ્રાન્સફર (DBT) શરૂ કર્યું અને લોકોના બેંક ખાતામાં લગભગ ₹40 લાખ કરોડ જમા કરાવ્યા. સરકારની કલ્યાણકારી યોજનાઓનો લાભ લગભગ 10 કરોડ ભૂતિયા લાભાર્થીઓને મળી રહ્યો છે તે વાત પર ભાર મૂકતા, પ્રધાનમંત્રીએ કહ્યું કે છેલ્લાં 10 વર્ષ દરમિયાન, સામાજિક ન્યાય સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભૂતિયા લાભાર્થીઓને દૂર કરવામાં આવ્યા હતા અને વિવિધ યોજનાઓ દ્વારા વાસ્તવિક લાભાર્થીઓને ઉમેરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે ઉમેર્યું કે આનાથી ખોટા હાથ સુધી પહોંચતાં લગભગ ₹3 લાખ કરોડ બચાવ્યા છે. શ્રી મોદીએ ભાર મૂક્યો કે સરકારે જાહેર ખરીદીમાં ટેકનોલોજીનો વ્યાપક ઉપયોગ કર્યો છે, જેનાથી GeM (ગવર્નમેન્ટ ઈ-માર્કેટપ્લેસ) પોર્ટલ દ્વારા પારદર્શિતા આવી છે, જેનો ઉપયોગ હવે રાજ્ય સરકારો દ્વારા પણ થઈ રહ્યો છે. પરંપરાગત ખરીદી પદ્ધતિઓની તુલનામાં GeM પોર્ટલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ખરીદી વધુ ખર્ચ-અસરકારક રહી છે, જેના પરિણામે સરકારને ₹1,15,000 કરોડની બચત થઈ છે.

પ્રધાનમંત્રીએ ટિપ્પણી કરી કે જ્યારે તેઓ બચત વિશે વાત કરે છે, ત્યારે

અખબારો લાખો અને કરોડોના કૌભાંડોની હેડલાઇન્સથી ભરેલા રહેતા હતા. તેમણે નોંધ્યું કે આવાં કૌભાંડો થયાંને દસ વર્ષ થઈ ગયાં છે, અને ભાર મૂક્યો કે આ કૌભાંડોની ગેરહાજરીએ દેશને લાખો કરોડ રૂપિયા બચાવ્યા છે. આ બચત જનતાની સેવા કરવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે.

"ટ્રસ્ટીશીપના સિદ્ધાંત દ્વારા ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે તેમ, સરકારી તિજોરીમાં બચત કરવી જરૂરી છે. જોકે, સામાન્ય નાગરિકોને પણ આવી બચતનો લાભ મળે તે પણ એટલું જ મહત્વપૂર્ણ છે", એમ પ્રધાનમંત્રીએ જણાવ્યું. તેમણે ભાર મૂક્યો કે યોજનાઓ જાહેર બચત સુનિશ્ચિત કરવા માટે ડિઝાઇન થવી જોઈએ. આયુષ્માન ભારત યોજનાનો ઉલ્લેખ કરતાં તેમણે ઉલ્લેખ કર્યો કે બીમારીઓને કારણે નાગરિકો દ્વારા થતા ખર્ચમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે. તેમણે જણાવ્યું કે આયુષ્માન ભારત યોજનાથી લોકો માટે આશરે ₹1.2 લાખ કરોડની બચત થઈ છે. જન ઔષધિ કેન્દ્રોના મહત્વ પર ભાર મૂકતાં શ્રી મોદીએ નોંધ્યું કે 60-70 વર્ષની વયના વૃદ્ધ સભ્યો ધરાવતા પરિવારો માટે, તબીબી ખર્ચ નોંધપાત્ર હોઈ શકે છે અને જન ઔષધિ કેન્દ્રો, દવાઓ પર 80% ડિસ્કાઉન્ટ પ્રદાન કરીને, પરિવારોને તબીબી ખર્ચ પર લગભગ ₹30,000 કરોડ બચાવવામાં મદદ કરી છે.

આવકવેરાનો ઉલ્લેખ કરતા, પ્રધાનમંત્રીએ ભાર મૂક્યો કે છેલ્લાં દસ વર્ષમાં સરકારે આવકવેરાના દરમાં ઘટાડો કર્યો છે, જેના કારણે મધ્યમ વર્ગ માટે બચતમાં વધારો થયો છે. તેમણે ભાર મૂક્યો કે 2013-14માં ફક્ત ₹2 લાખને આવકવેરામાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી જ્યારે આજે ₹12 લાખને સંપૂર્ણપણે આવકવેરામાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે. પ્રધાનમંત્રીએ નોંધ્યું કે 2014, 2017, 2019 અને 2023 દરમિયાન, સરકારે રાહત આપવા પર સતત કામ કર્યું છે અને ₹75,000 ના પ્રમાણભૂત કપાતના ઉમેરા સાથે, પગારદાર વ્યક્તિઓએ 1 એપ્રિલથી ₹12.75 લાખ સુધીની કમાણી પર કોઈ આવકવેરો ચૂકવવો પડશે નહીં.

કેટલાક લોકો ખુલ્લેઆમ શહેરી નક્સલીઓની ભાષાનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે તેવી ચિંતા વ્યક્ત કરતાં શ્રી મોદીએ ભાર મૂક્યો કે જે લોકો આ ભાષા બોલે છે અને ભારતીય રાજ્યને પડકાર ફેંકે છે તેઓ ન તો બંધારણને સમજી શકે છે અને ન તો દેશની એકતાને.

પ્રધાનમંત્રીએ સામાજિક તણાવ પેદા કર્યા વિના એકતા જાળવવાના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો અને SC અને ST સમુદાયોના સશક્તીકરણની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો. તેમણે ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું કે 2014 પહેલા દેશમાં 387 મેડિકલ કોલેજો હતી. આજે આ સંખ્યા વધીને 780 થઈ ગઈ છે, જેના પરિણામે ઉપલબ્ધ બેઠકોમાં વધારો થયો છે. તેમણે ધ્યાન દોર્યું કે 2014 પહેલાં, SC વિદ્યાર્થીઓ માટે 7,700 MBBS બેઠકો હતી. દસ વર્ષના કાર્ય પછી, આ સંખ્યા વધીને 17,000 થઈ ગઈ છે, જેના કારણે દલિત સમુદાય માટે સામાજિક તણાવ પેદા કર્યા વિના અને એકબીજાના ગૌરવનો આદર કરીને ડૉક્ટર બનવાની તકોમાં નોંધપાત્ર સુધારો થયો છે. શ્રી મોદીએ ભાર મૂક્યો કે 2014 પહેલાં, ST વિદ્યાર્થીઓ માટે 3,800 MBBS બેઠકો હતી. આજે, આ સંખ્યા વધીને લગભગ 9,000 થઈ ગઈ છે. તેમણે એ પણ નોંધ્યું કે 2014 પહેલાં, OBC વિદ્યાર્થીઓ માટે 14,000 થી ઓછી MBBS બેઠકો હતી. આજે, આ સંખ્યા વધીને આશરે 32,000 થઈ ગઈ છે, જેના કારણે 32,000 OBC વિદ્યાર્થીઓ ડોક્ટર બની શક્યા છે. પ્રધાનમંત્રીએ ભાર મૂક્યો કે છેલ્લાં દસ વર્ષમાં, દર અઠવાડિયે એક નવી યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, દરરોજ એક નવી ITI ખોલવામાં આવી છે અને દર બે દિવસે એક નવી કોલેજનું ઉદ્‌ઘાટન કરવામાં આવ્યું છે. તેમણે SC, ST અને OBC યુવાનો માટે તકોમાં નોંધપાત્ર વધારો થવા પર ભાર મૂક્યો.

આ બજેટમાં કેન્સરની દવાઓને વધુ સસ્તી બનાવવા માટે લેવામાં આવેલાં મહત્વપૂર્ણ પગલાં પર પ્રકાશ પાડતાં, શ્રી મોદીએ ઉલ્લેખ કર્યો કે આ એક મહત્વપૂર્ણ નિર્ણય છે જેનો લાભ કેન્સરના દર્દીઓને મળશે, ખાસ કરીને કેન્સર દિવસ પર તેમણે તમામ માનનીય સાંસદોને તેમના મતવિસ્તારના દર્દીઓ માટે આ લાભનો ઉપયોગ કરવા વિનંતી કરી. તેમણે મર્યાદિત સંખ્યામાં હોસ્પિટલોને કારણે દર્દીઓને સામનો કરવો પડી રહેલા પડકારોનો ઉલ્લેખ કર્યો અને 200 ડે કેર સેન્ટરો સ્થાપિત કરવાના નિર્ણયની જાહેરાત કરી. આ કેન્દ્રો દર્દીઓ અને તેમના પરિવારો બંનેને નોંધપાત્ર રાહત આપશે.

કેન્દ્રીય અંદાજપત્ર
૨૦૨૫-૨૬

'શહેરોને ગ્રોથ હબ્સ' તરીકે લાગુ કરવા માટે ૧ લાખ કરોડ અર્બન ચેલેન્જ ફંડ

કેન્દ્રીય નાણા અને કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રી, શ્રીમતી નિર્મલા સીતારમણે સંસદમાં વર્ષ ૨૦૨૫-૨૦૨૬નું બજેટ રજૂ કરતી વખતે જણાવ્યું હતું કે 'શહેરો એઝ ગ્રોથ હબ', 'શહેરોના સર્જનાત્મક પુનઃવિકાસ' અને 'શહેરોના સર્જનાત્મક પુનઃવિકાસ' માટેની દરખાસ્તોને અમલમાં મૂકવા માટે સરકાર ૧ લાખ કરોડનું અર્બન ચેલેન્જ ફંડ સ્થાપશે. જુલાઈના બજેટમાં પાણી અને સ્વચ્છતાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

તેમણે વધુમાં ઉમેર્યું હતું કે આ ફંડ બેંકેબલ પ્રોજેક્ટના ખર્ચના ૨૫ ટકા સુધીનું ધિરાણ કરશે જેમાં એવી શરત હશે કે ખર્ચના ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા બોન્ડ્સ, બેંક લોન અને પીપીપીમાંથી ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવશે. ૨૦૨૫-૨૬ માટે ૧૦,૦૦૦ કરોડની ફાળવણીની દરખાસ્ત છે.

બજેટમાં એવી દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે કે ફાઉન્ડેશનલ જીઓસ્પેશિયલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ડેટા વિકસાવવા માટે નેશનલ જિયોસ્પેશિયલ મિશન શરૂ કરવામાં આવશે. પીએમ ગતિશક્તિનો ઉપયોગ કરીને, આ મિશન જમીનના રેકોર્ડના આધુનિકીકરણ, શહેરી આયોજન અને માળખાકીય પ્રોજેક્ટ્સની ડિઝાઇનને સરળ બનાવશે.

શ્રીમતી. સીતારમણે કહ્યું કે સરકાર શહેરી ગરીબ અને સંવેદનશીલ જૂથોને મદદ કરવાને પ્રાથમિકતા આપી રહી છે. શહેરી કામદારોના સામાજિક-આર્થિક ઉત્થાન માટેની એક યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવશે જેથી તેઓને તેમની આવકમાં સુધારો કરવામાં, ટકાઉ આજીવિકા અને જીવનની ગુણવત્તા સારી બનાવવામાં મદદ મળી શકે.

ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મના ગીગ વર્કર્સ નવા જમાનાની સેવાઓ અર્થતંત્રને મહાન ગતિશીલતા પ્રદાન કરે છે. તેમના યોગદાનને ઓળખીને, અમારી સરકાર તેમના ઓળખ કાર્ડ અને ઈ-શ્રમ પોર્ટલ પર નોંધણીની વ્યવસ્થા કરશે. તેમને પીએમ જન આરોગ્ય યોજના હેઠળ આરોગ્યસંભાળ પૂરી પાડવામાં આવશે. આ પગલાથી લગભગ ૧ કરોડ ગીગ-વર્કરોને મદદ મળશે.

પીએમ સ્વનિધિ સ્કીમથી ૬૮ લાખથી વધુ સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સને ફાયદો થયો છે અને તેમને ઉચ્ચ વ્યાજની અનૌપચારિક સેક્ટર લોનમાંથી રાહત મળી છે. આ સફળતાના આધારે, આ યોજનાને બેંકો તરફથી ઉન્નત લોન, ૩૦,૦૦૦ની મર્યાદા સાથે UPI લિંક્ડ ક્રેડિટ કાર્ડ્સ અને ક્ષમતા નિર્માણ સપોર્ટ સાથે નવીનીકરણ કરવામાં આવશે.

પોષણક્ષમ અને મધ્યમ આવકવાળા આવાસ માટે વિશેષ વિન્ડો (SWAMIH) હેઠળ સ્ટ્રેસ્ડ હાઉસિંગ પ્રોજેક્ટ્સમાં પચાસ હજાર નિવાસ એકમો પૂર્ણ થયા છે, અને ઘર ખરીદનારાઓને ચાવીઓ સોંપવામાં આવી છે. ૨૦૨૫ માં બીજા ચાલીસ હજાર એકમો પૂર્ણ થશે, જે મધ્યમ-વર્ગના પરિવારોને વધુ મદદ કરશે કે જેઓ એપાર્ટમેન્ટ માટે લીધેલી લોન પર EMI ચૂકવી રહ્યા હતા, જ્યારે તેમના વર્તમાન રહેઠાણોનું ભાડું પણ ચૂકવતા હતા.

આ સફળતાના આધારે, સ્વામિહ ફંડ, સરકાર, બેંકો અને ખાનગી રોકાણકારોના યોગદાન સાથે મિશ્રિત નાણાકીય સુવિધા તરીકે સ્થાપિત કરવામાં આવશે. ૧૫,૦૦૦ કરોડનું આ ભંડોળ બીજા ૧ લાખ એકમોને ઝડપથી પૂર્ણ કરવાનું લક્ષ્ય રાખશે.

કેન્દ્રીય અંદાજપત્ર ૨૦૨૫-૨૬ મુખ્ય મુદ્દાઓ

- મધ્યમ વર્ગના પરિવારોની બચત તેમજ વપરાશને વેગ આપવા માટે, સરેરાશ માસિક આવક ૧ લાખ રૂપિયા સુધીની પર કોઈ આવકવેરો આપવો નહીં પડે.
- નવી કર વ્યવસ્થામાં પગારદાર વર્ગે વાર્ષિક ₹૧૨.૭૫ લાખ સુધી શૂન્ય આવક વેરો ચૂકવવાનો રહેશે.
- કેન્દ્રીય અંદાજપત્રએ વિકાસના ૪ એન્જિનો તરીકે કૃષિ, MSME, રોકાણ અને નિકાસને ઓળખ્યાં છે
- ૧.૭ કરોડ ખેડૂતોને લાભ થશે, 'પ્રધાનમંત્રી ધન-ધાન્ય કૃષિ યોજના' અંતર્ગત ૧૦૦ ઓછી કૃષિ ઉત્પાદકતા ધરાવતા જિલ્લાઓને આવરી લેવામાં આવશે.
- તુવેર, અડદ અને મસૂર પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને "કઠોળમાં આત્મનિર્ભરતા માટેનું મિશન" શરૂ કરવામાં આવશે.
- સુધારેલી વ્યાજ સહાય યોજના હેઠળ KCC દ્વારા રૂપિયા ૫ લાખ સુધીની લોન.
- નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૫માં રાજકોષીય ખાધ ૪.૮% રહેવાનો અંદાજ, નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૬માં તેને ઘટાડીને ૪.૪% કરવાનું લક્ષ્ય નક્કી કરવામાં આવ્યું.
- MSMEsને ₹૫ કરોડથી ₹૧૦ કરોડ સુધી ગેરંટી કવર સાથે ક્રેડિટમાં નોંધપાત્ર વધારો કરવામાં આવ્યો.
- "મેક ઇન ઇન્ડિયા"ને આગળ ધપાવવા માટે નાના, મધ્યમ અને મોટા ઉદ્યોગોને આવરી લેતું રાષ્ટ્રીય વિનિર્માણ મિશન.
- આવનારા ૫ વર્ષમાં સરકારી શાળાઓમાં ૫૦,૦૦૦ અટલ ટિંકરિંગ પ્રયોગશાળાઓ શરૂ કરવામાં આવશે.
- હસ્તપ્રતોના સર્વેક્ષણ અને સંરક્ષણ માટે જ્ઞાન ભારતમ મિશનમાં એક કરોડથી વધુ હસ્તપ્રતોને આવરી લેવામાં આવશે.
- વીમા માટે FDIની મર્યાદા ૭૪ ટકાથી વધારીને ૧૦૦ ટકા કરવામાં આવી.
- વિવિધ કાયદાઓમાં ૧૦૦ કરતાં વધુ જોગવાઈઓનું નિરપરાધીકરણ કરવા માટે જનવિશ્વાસ બિલ ૨.૦ રજૂ કરવામાં આવશે.
- અપડેટ કરેલું આવક વેરા રિટર્ન ભરવાની મુદત બે વર્ષથી વધારીને ચાર વર્ષ કરવામાં આવી
- TCSની ચુકવણીમાં વિલંબનું નિરાપરાધીકરણ કરવામાં આવ્યું.
- ભાડા પરના TDSની મર્યાદા રૂપિયા ૨.૪ લાખથી વધીને રૂપિયા ૬ લાખ કરવામાં આવી.
- કેન્સર, દુર્લભ અને લાંબાગાળાના રોગોની સારવાર માટે ૩૬ જીવનરક્ષક દવાઓ અને દવાઓ પર BCD મુક્તિ.
- IFPD પર BCD ૨૦% સુધી વધારી અને ઓપન સેલ પર ૫% સુધી ઘટાડી.
- ઘરેલું વિનિર્માણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઓપન સેલના ભાગો પર BCDમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી.
- બૅટરીનું ઉત્પાદન વધારવા માટે, ઇલેક્ટ્રિક વાહન અને મોબાઇલ બૅટરી વિનિર્માણ માટે વધારાના મૂડી માલ પર મુક્તિ આપવામાં આવી.
- જહાજ નિર્માણ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા કાચા માલ અને ઘટકો પર ૧૦ વર્ષ માટે BCD મુક્તિ.
- ફ્રોઝન ફિશ પેસ્ટ પર લાગતો BCD ૩૦% થી ઘટાડીને ૫% અને ફિશ હાઇડ્રોલાઇસેટ પર ૧૫% થી ઘટાડીને ૫% કરવામાં આવ્યો.

આગામી ૫ વર્ષમાં સરકારી શાળાઓમાં ૫૦,૦૦૦ અટલ ટિંકરિંગ લેબ્સ

સંસદમાં કેન્દ્રીય બજેટ ૨૦૨૫-૨૬ રજૂ કરતી વખતે, કેન્દ્રીય નાણા અને કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રી, શ્રીમતી. નિર્મલા સીતારમણે નવીનતાને પોષવા માટે વિવિધ વિકાસનાં પગલાં સૂચવ્યાં.

કેન્દ્રીય નાણામંત્રીએ આગામી ૫ વર્ષમાં સરકારી શાળાઓમાં ૫૦ હજાર અટલ ટિંકરિંગ લેબની સ્થાપના કરવાની જાહેરાત કરી હતી જેથી જિજ્ઞાસા અને નવીનતાની ભાવના કેળવવા અને યુવા મનમાં વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવ કેળવાય. કેન્દ્રીય બજેટમાં ભારતનેટ પ્રોજેક્ટ

હેઠળ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં તમામ સરકારી માધ્યમિક શાળાઓ અને પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રોને બ્રોડબેન્ડ કનેક્ટિવિટી પ્રદાન કરવાની પણ દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે.

ઉચ્ચ શિક્ષણ પર, કેન્દ્રીય બજેટ ૨૦૨૫-૨૬ જણાવે છે કે ૨૩ IITsમાં વિદ્યાર્થીઓની કુલ સંખ્યા છેલ્લા ૧૦ વર્ષમાં ૬૫,૦૦૦ થી વધીને ૧.૩૫ લાખ થઈ છે. ૬,૫૦૦ વધુ વિદ્યાર્થીઓ માટે શિક્ષણની સુવિધા માટે ૨૦૧૪ પછી શરૂ થયેલી ૫ IITમાં વધારાની માળખાકીય સુવિધાઓ ઊભી કરવામાં આવશે. IIT, પટના ખાતે હોસ્ટેલ અને અન્ય માળખાકીય ક્ષમતાનો પણ વિસ્તરણ કરવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓને તેમના વિષયોને વધુ સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે, શ્રીમતી. નિર્મલા સીતારમણે શાળા અને ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે ડિજિટલ સ્વરૂપના ભારતીય ભાષાનાં પુસ્તકો પ્રદાન કરવા માટે ભારતીય ભાષા પુસ્તક યોજના અમલમાં મૂકવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.

કેન્દ્રીય નાણામંત્રીએ "મેક ફોર ઇન્ડિયા, મેક ફોર ધ વર્લ્ડ" મેન્યુફેક્ચરિંગ માટે યુવાનોને જરૂરી કૌશલ્યોથી સજ્જ કરવા વૈશ્વિક કુશળતા અને ભાગીદારી સાથે કૌશલ્ય માટે પાંચ રાષ્ટ્રીય શ્રેષ્ઠતા કેન્દ્રો સ્થાપવાની પણ જાહેરાત કરી હતી. આ ભાગીદારીમાં અભ્યાસક્રમ ડિઝાઇન, ટ્રેનર્સની તાલીમ, કૌશલ્ય પ્રમાણપત્ર માળખું અને સામયિક સમીક્ષાઓ આવરી લેવામાં આવશે.

કેન્દ્રીય બજેટમાં કુલ રૂ. ૫૦૦ કરોડના ખર્ચ સાથે શિક્ષણ માટે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સનું સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ સ્થાપવાની પણ જાહેરાત કરવામાં આવી છે.

બજેટ રજૂ કરતી વખતે, શ્રીમતી. નિર્મલા સીતારમણે ખાનગી ક્ષેત્ર સંચાલિત સંશોધન, વિકાસ અને નવીનતાના અમલીકરણ માટે રૂ. ૨૦,૦૦૦ કરોડ ફાળવવાની જાહેરાત કરી હતી. આગામી પાંચ વર્ષમાં, પીએમ રિસર્ચ ફેલોશિપ યોજના હેઠળ, IITs અને IIScમાં ટેક્નોલોજિકલ સંશોધન માટે ૧૦ હજાર ફેલોશિપની જોગવાઈ પણ ઉન્નત નાણાકીય સહાય સાથે બજેટમાં પ્રસ્તાવિત છે.

ભારતની કૃષિ કરોડરજ્જુને મજબૂતી પ્રદાન કરી

ભારત સરકારે બજેટ ફાળવણીમાં નોંધપાત્ર વધારો કર્યો છે, જે ૨૦૦૮-૦૯માં ₹૧૧,૯૧૫.૨૨ કરોડથી વધીને ૨૦૨૪-૨૫માં ₹૧,૨૨,૫૨૮.૭૭ કરોડ થઈ છે, જે ક્ષેત્ર પ્રત્યેની તેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. ઉન્નત ઉત્પાદકતા અને લઘુતમ ટેકાના ભાવ (MSP)ના સુધારા સાથે ખેડૂતોની સારી આવક સુનિશ્ચિત કરવા સાથે ખાદ્ય અનાજનું ઉત્પાદન ૨૦૪.૬ મિલિયન ટન (૨૦૦૪-૦૫) થી વધીને અંદાજિત ૩૩૨.૩ મિલિયન ટન (૨૦૨૩-૨૪) થયું છે.

ડાંગર અને ઘઉં માટે MSP ૨૦૦૮-૦૯માં ₹૮૫૦ અને ₹૧,૦૮૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલથી વધીને ૨૦૨૩-૨૪માં અનુક્રમે ₹૨,૩૦૦ અને ₹૨,૪૨૫ પ્રતિ ક્વિન્ટલ થઈ ગઈ છે. વધુમાં, ડાંગર અને ઘઉં માટે ખેડૂતોને ચૂકવવામાં આવતી કુલ એમએસપી ૨૦૦૪-૧૩માં ₹૪.૪૦ લાખ કરોડ અને ₹૨.૨૭ લાખ કરોડથી વધીને ૨૦૧૪-૨૪માં અનુક્રમે ₹૧૨.૫૧ લાખ કરોડ અને ₹૫.૪૪ લાખ કરોડ થઈ ગઈ છે.

મુખ્ય ખેડૂત-કેન્દ્રિત પહેલોમાં PM-KISAN (₹૩.૪૬ લાખ કરોડ વિતરિત), PMFBY (₹૧.૬૫ લાખ કરોડ દાવા), અને e-NAMનો સમાવેશ થાય છે, જેણે બજારની સારી પહોંચ માટે ૧,૪૦૦+ મંડીઓને એકીકૃત કરી છે. એગ્રીકલ્ચર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ (AIF) એ લણણી પછીના વ્યવસ્થાપનને સુધારવા માટે ૮૭,૫૦૦ થી વધુ પ્રોજેક્ટ માટે ₹૫૨,૭૩૮ કરોડ મંજૂર કર્યા છે.

સરકારના બાજરી પ્રમોશનના પ્રયાસોએ ઉત્પાદનને વેગ આપ્યો છે, જ્યારે સંસ્થાકીય ધિરાણ વિસ્તરણ, કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ (KCC) વૃદ્ધિ અને કૃષિ સંશોધન અને વિકાસ રોકાણો આ ક્ષેત્રમાં પરિવર્તન કરવાનું ચાલુ રાખે છે. કૃષિ એ ભારતના અર્થતંત્રની કરોડરજ્જુ તરીકે કામ કરે છે, જે ખાદ્ય સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવામાં, રોજગાર પ્રદાન કરવામાં અને એકંદર આર્થિક વિકાસમાં ફાળો આપવા માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે. તે વસ્તીના નોંધપાત્ર ભાગની આજીવિકાને ટેકો આપે છે અને ભારતના સામાજિક-આર્થિક માળખા માટે મહત્વપૂર્ણ રહે છે. તેના મહત્વને ઓળખીને, ભારત સરકારે આ ક્ષેત્રને મજબૂત કરવા માટે વિવિધ પહેલો અમલમાં મૂક્યા છે અને બજેટ ફાળવણીમાં નોંધપાત્ર વધારો કર્યો છે.

ઉન્નત બજેટ ફાળવણી

૨૦૦૮-૦૯માં કૃષિ, સહકાર અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ માટે બજેટ અંદાજ ₹૧૧,૯૧૫.૨૨ કરોડ હતો. કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ માટેનું બજેટ ૨૦૧૩-૧૪માં વધીને ₹૨૧,૯૩૩.૫૦ કરોડ

પ્રધાનમંત્રીશ્રી મોદીજીના નેતૃત્વમાં સમગ્ર દેશની સાથે-સાથે ગુજરાતનું રેલવે નેટવર્ક પણ વિકાસ અને વિસ્તરણના સુવર્ણકાળનું સાક્ષી બની રહ્યું – કેન્દ્રીય ગૃહ તેમજ સહકાર મંત્રીશ્રી અમિતભાઈ શાહ

ગાંધીનગર લોકસભા ક્ષેત્રના લોકપ્રિય સાંસદ અને કેન્દ્રીય ગૃહ તેમજ સહકાર મંત્રીશ્રી અમિતભાઈ શાહે ગુજરાતને રૂ.૧૭,૧૫૫ કરોડના રેલ્વે બજેટની ફાળવણી માટે હર્ષની લાગણી વ્યક્ત કરી પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી તથા યુનિયન ફાઇનાન્સ મિનિસ્ટર શ્રીમતી નિર્મલા સીતારામણજીનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

શ્રી શાહે ગાંધીનગરના સાંસદ તરીકે કેન્દ્રની ભાજપા સરકાર પ્રત્યે આભારની લાગણી વ્યક્ત કરતાં કહ્યું કે ગાંધીનગર મતક્ષેત્રમાં ₹૭૯૯ કરોડના ખર્ચે સ્ટેશન કામ થઈ રહ્યાં છે. રેલ્વે નેટવર્કના આ કાયાકલ્પથી ગુજરાતમાં વેપાર, ઉદ્યોગ, પ્રવાસન અને રોજગારીને વધુ વેગ મળશે. પ્રધાનમંત્રીશ્રી મોદીજીના નેતૃત્વમાં સમગ્ર દેશની સાથે-સાથે ગુજરાતનું રેલ્વે નેટવર્ક પણ વિકાસ અને વિસ્તરણના સુવર્ણકાળનું સાક્ષી બની રહ્યું છે અને વિકસિત ભારતના સંકલ્પ સાથે આ વિકાસયાત્રા વધુ વેગવાન બનવા જઈ રહી છે. કોંગ્રેસના શાસનમાં ૨૦૦૯-૧૪ દરમિયાન ગુજરાતને રેલ્વે માટે માત્ર ₹૫૮૯ કરોડની રકમ આપવામાં આવી હતી, જ્યારે આદરણીય મોદીજીની સરકારે વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬માં તેમાં ૨૯ ગણો વધારો કરીને ₹૧૭,૧૫૫ કરોડ કરવાની ઐતિહાસિક જાહેરાત કરી છે. છેલ્લા એક દાયકામાં ગુજરાતમાં રેલ્વે ટ્રેકનું વિદ્યુતીકરણ પણ ૨૨ ગણું વધ્યું છે અને અત્યાર સુધીમાં ગુજરાતમાં ૯૭% રેલ્વે ટ્રેકનું વિદ્યુતીકરણ થઈ ચૂક્યું છે. ગુજરાતમાં છેલ્લાં ૧૦ વર્ષમાં ૨૭૩૯ કિમીના નવા રેલ્વે ટ્રેક બન્યા છે જે ડેનમાર્ક જેવા દેશના કુલ રેલ નેટવર્ક કરતાં પણ વધુ છે.

શ્રી શાહે ઉમેર્યું હતું કે આગામી દિવસોમાં ₹૬,૩૦૩ કરોડના ખર્ચે રાજ્યનાં ૮૭ સ્ટેશનોને અમૃત સ્ટેશન તરીકે વિકસાવવામાં આવશે. ₹૫,૫૭૨ કરોડના ખર્ચે અમદાવાદ, ગાંધીનગર, સાબરમતી, ઉધના, સોમનાથ, સુરત અને ભુજ મુખ્ય સ્ટેશનોના પુનઃવિકાસનું કામ પણ પ્રગતિમાં છે. તેઓએ કહ્યું કે ૨૦૧૪ થી અત્યાર સુધીમાં ૧૨ જિલ્લાઓને આવરી લેતી અને ૧૫ અજોડ સ્ટોપેજ ધરાવતી ૧૪ વંદે ભારત ટ્રેન કાર્યરત કરાઈ છે. આ ઉપરાંત યાત્રીઓની સુવિધા માટે ૯૭ લિફ્ટ, ૫૦ એસ્કેલેટર અને ૩૩૫ વાઇ ફાઇની સેવાઓ કાર્યાન્વિત કરાઈ છે.

થયું હતું અને ૨૦૨૪-૨૫માં તે વધીને ₹૧,૨૨,૫૨૮.૭૭ કરોડ થયું હતું, જે કૃષિવિકાસ માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

ન્યૂનતમ ટેકાના ભાવ (MSP) વૃદ્ધિ

સરકારે તમામ ફરજિયાત ખરીફ, રવિ અને અન્ય વાણિજ્યિક પાકો માટે ૨૦૧૮-૧૯થી ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકાના વળતર સાથે એમએસપીમાં વધારો કર્યો છે.

ડાંગર (સામાન્ય) માટે MSP ૨૦૦૮-૦૯માં ક્વિન્ટલ દીઠ ₹૮૫૦ (વધારાના ₹૫૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલના પ્રોત્સાહન સાથે) થી વધીને ૨૦૧૩-૧૪માં ₹૧,૩૧૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ અને ૨૦૨૩-૪૨માં ₹૨,૩૦૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ થઈ ગયો.

ઘઉં માટે એમએસપીમાં પણ સતત વૃદ્ધિ જોવા મળી છે, જે ૨૦૦૮-૦૯માં ₹૧,૦૮૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલથી વધીને ૨૦૧૩-૧૪માં ₹૧,૪૦૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ અને ૨૦૨૩-૨૪માં ₹૨,૪૨૫ પ્રતિ ક્વિન્ટલ સુધી પહોંચી છે.

ખેડૂતોને ડાંગર માટે ચૂકવવામાં આવતા MSPમાં પણ ત્રણગણો વધારો જોવા મળ્યો હતો, જે ૨૦૦૪-૧૩માં ₹૪.૪૦ લાખ કરોડથી વધીને ૨૦૧૪-૨૪માં ₹૧૨.૫૧ લાખ કરોડ થયો હતો. ઘઉંની ખરીદી માટે ખેડૂતોને ચૂકવવામાં આવતી MSP પણ ૨૦૦૪-૧૩માં ₹૨.૨૭ લાખ કરોડથી વધીને ૨૦૧૪-૨૪માં ₹૫.૪૪ લાખ કરોડ થઈ હતી, જે સમગ્ર દેશમાં ઘઉંના ખેડૂતો માટે વધુ નાણાકીય સ્થિરતા સુનિશ્ચિત કરે છે.

PM-KISAN દ્વારા આવક સહાય

૨૦૧૯ માં PM-KISAN ની શરૂઆત ૩ સમાન હપ્તાઓમાં પ્રતિ વર્ષ ₹૬૦૦૦ પ્રદાન કરતી આવક સહાય યોજના. અત્યાર સુધીમાં, ૧૧ કરોડથી વધુ ખેડૂતોને ૧૮ હપ્તાઓ દ્વારા ₹૩.૪૬ લાખ કરોડથી વધુનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રધાનમંત્રી કિસાન માનધન યોજના

PMKMY એ કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે, જે ૧૮ થી ૪૦ વર્ષના પ્રવેશ જૂથ માટે ₹૩૦૦૦/- માસિક પેન્શનની જોગવાઈ સાથે સ્વૈચ્છિક અને યોગદાન યોજના છે, જે બાકાત માપદંડોને આધીન છે. યોજનાની શરૂઆતથી, ૨૪.૬૭ લાખથી વધુ નાના અને સીમાંત ખેડૂતો PMKMY યોજનામાં જોડાયા છે.

પ્રધાનમંત્રી ફસલ વીમા યોજના (PMFBY)

૨૦૧૬માં ખેડૂતો માટે ઊંચા પ્રીમિયમ દરની સમસ્યાઓ અને કેપિંગને કારણે વીમાની રકમમાં ઘટાડા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી. અમલીકરણનાં પાછલાં ૮ વર્ષોમાં, ૬૩.૧૧ કરોડ ખેડૂત અરજીઓની નોંધણી કરવામાં આવી છે અને ૧૮.૫૨ કરોડ (કામચલાઉ) ખેડૂત અરજદારોએ ₹૧,૬૫,૧૪૯ કરોડથી વધુના દાવા પ્રાપ્ત કર્યા છે. આ સમયગાળા દરમિયાન ખેડૂતો દ્વારા તેમના પ્રીમિયમના હિસ્સા તરીકે લગભગ ₹૩૨,૪૮૨ કરોડ ચૂકવવામાં આવ્યા હતા જેની સામે તેમને ₹૧,૬૫,૧૪૯ કરોડ (કામચલાઉ)થી વધુના દાવા ચૂકવવામાં આવ્યા છે. આમ, ખેડૂતો દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલા પ્રીમિયમના પ્રત્યેક ₹૧૦૦ માટે, તેમને દાવા તરીકે લગભગ ₹૫૦૮ પ્રાપ્ત થયા છે.

કૃષિ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ

એક લાખ કરોડની એગ્રિકલ્ચર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ (એઆઈએફ) યોજના લણણી પછીના મેનેજમેન્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને સામુદાયિક ખેતીની અસ્કયામતો માટે પ્રોત્સાહનો અને નાણાકીય સહાય દ્વારા સધ્ધર પ્રોજેક્ટ્સમાં રોકાણ માટે મધ્યમ-લાંબા ગાળાના દેવું ધિરાણ સુવિધાને એકત્ર કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી. દેશમાં કૃષિ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં સુધારો. ૨૭.૧૨.૨૦૨૪ સુધીમાં, AIF હેઠળ ૮૭,૫૪૮ પ્રોજેક્ટ માટે ₹૫૨,૭૩૮ કરોડ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે, આ કુલ મંજૂર રકમમાંથી ૩૯,૯૫૯ કરોડ યોજનાના લાભો હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે. આ મંજૂર કરાયેલા પ્રોજેક્ટ્સે કૃષિ ક્ષેત્રમાં ₹૮૬,૭૯૮ કરોડનું રોકાણ એકત્રિત કર્યું છે.

બાજરી : ભારતનું સુપરફૂડ

બજેટ ઘોષણા ૨૦૨૩-૨૪ દરમિયાન, ૨૦૨૩-૨૪ થી ૨૦૨૫-૨૬ દરમિયાન કુલ ₹૨૫૦ કરોડના બજેટ ખર્ચ સાથે "ભારતમાં બાજરી માટે વૈશ્વિક R&D હબ" ની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. ભારતને વૈશ્વિક R&D હબ બનાવવા માટે.

છેલ્લા ૧ વર્ષમાં બાજરીના ઉત્પાદનમાં વધારો થયો છે, જે ૨૦૨૨-૨૩માં ૧૭૩.૨૧ લાખ ટનથી વધીને ૨૦૨૩-૨૪ (અંતિમ અંદાજ)માં ૧૭૫.૭૨ લાખ ટન પર પહોંચી ગયો છે. ૨૦૧૯ અને ૨૦૨૪ (અંતિમ અંદાજ) વચ્ચે ઉત્પાદકતા ૧૨૪૮ કિગ્રા/હેક્ટરથી ૧૩૩૭ કિગ્રા/હેક્ટર સુધી ૭ % વધી છે. ICARના સહયોગથી ૨૫ બીજ હબની સ્થાપના કરવામાં આવી છે, જે બાજરીની સુધારેલી જાતોના ઉચ્ચ-ગુણવત્તાવાળા બીજની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરે છે. ૨૦૨૩-૨૪ની ખરીફ માર્કેટિંગ સીઝન દરમિયાન ૭.૮ લાખ ટન બાજરીની ખરીદી.

આ પ્રયાસોને કારણે અનાજના ઉત્પાદનમાં નોંધપાત્ર સુધારો થયો છે, ખેડૂતોની આવકમાં વધારો થયો છે, ઉન્નત ધિરાણ સુવિધાઓ અને બહેતર પાક વીમો થયો છે. પરિણામે, કૃષિ ક્ષેત્રે સતત વિકાસ અને વિકાસ થતો રહે છે, કૃષિ ઉત્પાદન અને નિકાસમાં વૈશ્વિક અગ્રણી તરીકે ભારતનું સ્થાન સુરક્ષિત કરે છે.

નાણાકીય સશક્તિકરણ

પ્રધાનમંત્રી જન ધન યોજના (PMJDY)

માર્ચ ૨૦૧૫માં ૧૪.૭૨ કરોડથી વધીને ૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં ૫૪.૫૮ કરોડ થયું.

માર્ચ ૨૦૧૫માં ₹૧૫,૬૭૦ કરોડથી વધીને જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં ₹૨,૪૬,૫૯૫ કરોડ થઈ.

૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં PMJDY ખાતાધારકોને ૩૭.૨૯ કરોડ કાર્ડ જારી કરવામાં આવ્યા છે, જે ડિજિટલ વ્યવહારોમાં વધારો કરે છે.

અટલ પેન્શન યોજના (APY)

અટલ પેન્શન યોજના માર્ચ ૨૦૧૯ માં ૧.૫૪ કરોડ નોંધણીથી વધીને જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં ૭.૩૩ કરોડ થઈ. તેની પુરોગામી, સ્વાવલંબન યોજના, ૨૦૧૦-૧૧ સુધીમાં ૩.૦૧ લાખ નોંધણીઓ હતી. નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ પ્રગતિઃ વર્તમાન નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં ૮૯.૯૫ લાખથી વધુ નોંધણી.

પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજના (PMJJBY)

નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭માં ૩.૧ કરોડથી વધીને ૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં ૨૨.૫૨ કરોડ થઈ. વિતરિત કરાયેલા દાવાઃ કુલ ૯,૧૩,૧૬૫ દાવાઓમાંથી ૮,૮૦,૦૩૭ દાવા સામે ₹૧૭,૬૦૦ કરોડનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના (PMSBY)

૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં ૪૯.૧૨ કરોડ સંચિત નોંધણી. પ્રાપ્ત થયેલા કુલ ૧,૯૮,૪૪૬ દાવાઓમાંથી ૧,૫૦,૮૦૫ દાવા સામે ₹૨,૯૯૪.૭૫ કરોડનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

સ્ટેન્ડ-અપ ઈન્ડિયા યોજના

મંજૂર કરાયેલ લોનની રકમ માર્ચ ૨૦૧૮માં ₹૩,૬૮૩ કરોડથી વધીને જુલાઈ ૨૦૨૪ સુધીમાં ₹૫૩,૬૦૯ કરોડ થઈ. જુલાઈ ૨૦૨૪ સુધીમાં SC/ST અને મહિલા સાહસિકોને ૨.૩૬ લાખ લોન આપવામાં આવી.

પ્રધાનમંત્રી મુદ્રા યોજના (PMMY)

૫૧.૪૧ કરોડ લોન માટે ₹૩૨.૩૬ લાખ કરોડ મંજૂર (જાન્યુ ૨૦૨૫ મુજબ) મહિલાઓને ૬૮% લોન અને SC/ST/OBC શ્રેણીઓને ૫૦%

સંરક્ષણમાં આત્મનિર્ભર ભારત

ભારતના સંરક્ષણ ક્ષેત્રમાં ૨૦૧૪થી નોંધપાત્ર પરિવર્તન આવ્યું છે, જે મોટાભાગે આયાત-આશ્રિત લશ્કરી દળમાંથી વિકસિત થઈને આત્મનિર્ભરતા અને સ્વદેશી ઉત્પાદન પર વધુ ને વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. વૈશ્વિક સ્તરે સૌથી મજબૂત સૈન્યશક્તિઓમાંની એક તરીકે, ભારત પ્રાદેશિક સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવામાં અને વ્યૂહાત્મક લક્ષ્યોને પરિપૂર્ણ કરવામાં મહત્ત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. દેશનું સંરક્ષણ બજેટ, જે ૨૦૧૩-૧૪માં ₹૨,૫૩,૩૪૬ કરોડ હતું, તેમાં નોંધપાત્ર વધારો જોવા મળ્યો છે, જે ૨૦૨૪-૨૫માં ₹૬,૨૧,૯૪૦.૮૫ કરોડ સુધી પહોંચ્યો છે, જે રાષ્ટ્રની સંરક્ષણ ક્ષમતાઓને મજબૂત બનાવવાની સ્પષ્ટ પ્રતિબદ્ધતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે. આ પરિવર્તનનું કેન્દ્ર ભારતના સંરક્ષણ ઉત્પાદન ઉદ્યોગનો વિકાસ છે, જે અર્થતંત્રનો અભિન્ન ભાગ બની ગયો છે. “મેક ઇન ઇન્ડિયા” પહેલ અને નીતિ સુધારા દ્વારા, સરકારે સ્થાનિક ઉત્પાદનને સક્રિયપણે પ્રોત્સાહન આપ્યું છે અને વિદેશી પ્રાપ્તિ પરની નિર્ભરતા ઓછી કરી છે. સંરક્ષણમાં આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવાના ભારતના વ્યાપક દ્રષ્ટિકોણનો આ મુખ્ય ઘટક છે, રાષ્ટ્રને અદ્યતન લશ્કરી તકનીકો અને સાધનોના ઉત્પાદન માટે ઊભરતા કેન્દ્ર તરીકે સ્થાન આપે છે.

સંરક્ષણ ઉત્પાદન

વિક્રમી સંરક્ષણ ઉત્પાદનઃ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪માં, ભારતનું સ્થાનિક સંરક્ષણ ઉત્પાદન ₹૧.૨૭ લાખ કરોડે પહોંચ્યું, જે ૨૦૧૪-૧૫માં ₹૪૬,૪૨૯ કરોડથી લગભગ ૧૭૪%ના પ્રભાવશાળી વધારા સાથે રેકોર્ડ ઉચ્ચ સ્તરે છે. ભારત ચાલુ નાણાકીય વર્ષમાં સંરક્ષણ ઉત્પાદનમાં ₹૧.૭૫ લાખ કરોડના લક્ષ્યાંકને પ્રાપ્ત કરવાના માર્ગ પર છે. ભારતે ૨૦૨૯ સુધીમાં સંરક્ષણ ઉત્પાદનમાં ₹૩ લાખ કરોડ સુધી પહોંચવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે, અને પોતાની જાતને વૈશ્વિક સંરક્ષણ ઉત્પાદન હબ તરીકે સ્થાપિત કરી.

સંરક્ષણ નિકાસ

ભારતની સંરક્ષણ નિકાસ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫માં ₹૧૯૪૧ કરોડથી વધીને નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪માં ₹૨૧,૦૮૩ કરોડ થઈ છે, જે નિકાસ મૂલ્યમાં નોંધપાત્ર વધારો દર્શાવે છે. સંરક્ષણ નિકાસમાં અગાઉના નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ની સરખામણીમાં ૩૨.૫% વૃદ્ધિ નોંધવામાં આવી હતી, જે ₹૧૫,૯૨૦ કરોડથી વધીને હતી. સંરક્ષણ નિકાસ ૨૧ ગણી વધી છે, જે ૨૦૦૪-૧૪ના દાયકામાં ₹૪,૩૧૨ કરોડથી વધીને ૨૦૧૪-૨૪ના દાયકામાં ₹૮૮,૩૧૯ કરોડ થઈ છે, જે વૈશ્વિક સંરક્ષણ ક્ષેત્રમાં ભારતની વિસ્તરી રહેલી ભૂમિકાને દર્શાવે છે.

વૈશ્વિક પહોંચનું વિસ્તરણ : સરકારી નીતિ સુધારાઓ, વ્યવસાય કરવાની સરળતા અને આત્મનિર્ભરતા માટેના દબાણથી પ્રેરિત, ભારત હવે ૧૦૦ થી વધુ દેશોમાં નિકાસ કરે છે. ૨૦૨૩-૨૪માં ભારતના સંરક્ષણ નિકાસ માટે ટોચના ત્રણ સ્થળો યુએસએ, ફ્રાન્સ અને આર્મેનિયા હતા. ૨૦૨૯ માટેનું લક્ષ્ય સંરક્ષણ નિકાસને ₹૫૦,૦૦૦ કરોડ સુધી વધારવાનું છે, જે ભારતની વિશ્વસનીય વૈશ્વિક સંરક્ષણ ભાગીદાર બનવાની મહત્વાકાંક્ષાને રેખાંકિત કરે છે. ભારતના નિકાસ પોર્ટફોલિયોમાં બુલેટપ્રૂફ જેકેટ્સ, ડોર્નિયર (Do-૨૨૮) એરક્રાફ્ટ, ચેતક હેલિકોપ્ટર, ફાસ્ટ ઇન્ટરસેપ્ટર બોટ અને હળવા વજનના ટોર્પિડો જેવાં અદ્યતન સાધનોનો સમાવેશ થાય છે.

વૈશ્વિક સંરક્ષણ બજારમાં ભારતના ઉચ્ચ ઉત્પાદન ધોરણોને પ્રકાશિત કરતા રશિયન આર્મીનાં સાધનોમાં 'મેડ ઈન બિહાર' બૂટનો સમાવેશ એ નોંધપાત્ર સીમાચિહ્નરૂપ હતું. આત્મનિર્ભરતા અને સ્થાનિક ઉત્પાદન તરફ મજબૂત નીતિના દબાણને કારણે છેલ્લા એક દાયકામાં ભારતના સંરક્ષણ ક્ષેત્રે અભૂતપૂર્વ પ્રગતિ કરી છે. સંરક્ષણ ઉત્પાદન અને નિકાસમાં નોંધપાત્ર વધારો વૈશ્વિક સંરક્ષણ ઉત્પાદન કેન્દ્ર તરીકે દેશની વધતી ક્ષમતાને રેખાંકિત કરે છે. નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪માં સંરક્ષણ ઉત્પાદન અને નિકાસમાં ₹૧.૨૭ લાખ કરોડના વિક્રમ સાથે ₹૨૧,૦૮૩ કરોડ સુધી પહોંચવા સાથે, ભારતે વૈશ્વિક બજારમાં તેની હાજરીને મજબૂત કરીને આયાત પરની નિર્ભરતા ઘટાડવાની તેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવી છે.

રાષ્ટ્ર ૨૦૨૯ સુધીમાં સંરક્ષણ ઉત્પાદનમાં ₹૩ લાખ કરોડ અને નિકાસમાં ₹૫૦,૦૦૦ કરોડનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે, આ સિદ્ધિઓ વિશ્વભરમાં એક વિશ્વસનીય સંરક્ષણ ભાગીદાર તરીકે ભારતના ઉદ્‌ભવને પ્રકાશિત કરે છે. નવીનતા, વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી અને સ્વદેશી ક્ષમતાઓનો લાભ લઈને, ભારત વૈશ્વિક સંરક્ષણ ઉત્પાદન અને સુરક્ષાના ભવિષ્યમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવવા માટે સારી સ્થિતિમાં છે.

દેશનો ધ્યેય ૨૦૨૯ સુધીમાં ₹૩ લાખ કરોડનું સંરક્ષણ ઉત્પાદન અને ₹૫૦,૦૦૦ કરોડની નિકાસ કરવાનો છે. આ સિદ્ધિઓ સમગ્ર વિશ્વમાં એક વિશ્વસનીય સંરક્ષણ ભાગીદાર તરીકે ભારતના ઉદભવને પ્રકાશિત કરે છે. નવીનતા, વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી અને સ્વદેશી ક્ષમતાઓનો ઉપયોગ કરીને, ભારત વૈશ્વિક સંરક્ષણ ઉત્પાદન અને સુરક્ષાના ભવિષ્યમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવવા માટે સારી સ્થિતિમાં છે.

એક મજબૂત કાર્યબળનું નિર્માણ મજબૂત રોજગાર પાયાનું નિર્માણ

૨૦૧૬-૧૭ અને ૨૦૨૩-૨૪ની વચ્ચે ભારતમાં ૩૬% વૃદ્ધિ અને લગભગ ૧૭૦ મિલિયન નોકરીઓ ઉમેરવા સાથે, નોંધપાત્ર રોજગારવૃદ્ધિ જોવા મળી છે. આ દેશના મજબૂત આર્થિક માર્ગ અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં રોજગાર સર્જનને પ્રતિબિંબિત કરે છે. ઈ-શ્રમ, આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના અને રાષ્ટ્રીય કારકિર્દી સેવા જેવી યોજનાઓ ગ્રામીણ રોજગારને ટેકો આપતી અને તાલીમ અને કારકિર્દીની તકો પૂરી પાડતી મુખ્ય પ્રેરક રહી છે. આ પહેલો ભારતના કાર્યબળને મજબૂત કરવા અને ટકાઉ રોજગાર સર્જન સુનિશ્ચિત કરવા માટે જરૂરી છે.

ઈ-શ્રમ

૨૭ જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં, ૩૦.૫૮ કરોડથી વધુ અસંગઠિત કામદારો ઈ-શ્રમ પોર્ટલ પર નોંધણી કરાવી ચૂક્યા છે. અત્યાર સુધીમાં, વિવિધ કેન્દ્રીય મંત્રાલયો/વિભાગોની ૧૨ યોજનાઓ ઈ-શ્રમ સાથે સંકલિત/મેપ કરવામાં આવી છે.

આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના (ABRY)

૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૪ સુધીમાં, કુલ રૂ. ૧.૫૨ લાખ સંસ્થાઓ દ્વારા ૬૦.૪૯ લાખ લાભાર્થીઓને ૧૦,૧૮૮.૫૦ કરોડનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું છે.

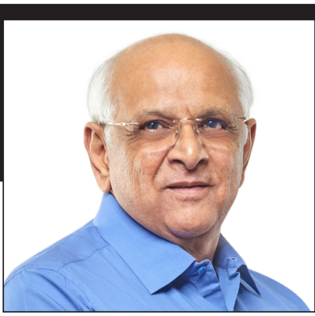

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વની મોદી 3.0 સરકારનું બજેટ 'સિટિઝન ફર્સ્ટ' સાકાર કરે છે – મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ

મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વની મોદી 3.0 સરકારના આ વર્ષના બજેટને વિકસિત ભારત @ ૨૦૪૭ના સંકલ્પને પાર પાડવામાં નવી ચેતના જગાવનારું બજેટ ગણાવ્યું હતું. તેમણે દેશની જનતા જનાર્દન ખાસ કરીને મધ્યમવર્ગીય અને ગરીબ પરિવારોની આશા આકાંક્ષા પૂરી પાડનારા આ બજેટને 'સિટિઝન ફર્સ્ટ' બજેટ તરીકે સમગ્ર ગુજરાત વતી આવકાર્યું હતું. આ સંદર્ભમાં મુખ્યમંત્રીશ્રીએ કહ્યું કે, ગરીબ, યુવા, અન્નદાતા અને નારીશક્તિ આધારિત વિકાસને વેગ આપતું આ બજેટ છે. તેમાં એગ્રિકલ્ચર, MSME, ઇન્વેસ્ટમેન્ટ અને એક્સપોર્ટ્સ ચાર એન્જિનને ગતિ માટેના મહત્વપૂર્ણ વિષયો આવરી લેવામાં આવ્યા છે. નાણાંમંત્રી શ્રીમતી નિર્મલા સીતારમણે કેન્દ્ર સરકારનું સતત આઠમું બજેટ વડાપ્રધાનશ્રીના દિશાદર્શનમાં પ્રસ્તુત કર્યું તે માટે તેમણે અભિનંદન પાઠવ્યાં છે. તેમણે આ બજેટમાં મધ્યમ વર્ગ માટે અભૂતપૂર્વ કર લાભની કરવામાં આવેલી જાહેરાતથી મધ્યમવર્ગની બચતમાં વધારો થશે, વ્યવસાયિક વૃદ્ધિને ઉત્તેજન મળશે અને રોકાણ વધારવામાં મદદ મળશે, વધુ રોજગારીનું સર્જન થશે અને સમગ્ર રાષ્ટ્રને ફાયદો થશે તેવી અપેક્ષા વ્યક્ત કરી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે, ઇન્કમટેક્સના નવા સ્લેબને કારણે દેશના મધ્યમ અને ઉચ્ચ મધ્યમ વર્ગોને મોટી રાહત મળશે, આ માટે મુખ્યમંત્રીશ્રીએ વડાપ્રધાનશ્રીનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

બજેટમાં અન્નદાતા (ખેડૂતો)ના કલ્યાણને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી છે, જેમાં કૃષિ ઉત્પાદકતામાં સુધારો અને કૃષિ આવક વધારવા પર વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું છે. કપાસ ઉત્પાદકતા માટેનું મિશન ખાસ કરીને ગુજરાતના ખેડૂતો માટે ફાયદાકારક થશે. કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડ (KCC) યોજના હેઠળ ક્રેડિટ મર્યાદામાં વધારો થતાં ખેડૂતો, માછીમારો અને પશુપાલકોને ફાયદો થશે એમ પણ મુખ્યમંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું હતું. દેશમાં ઓછી કૃષિ ઉત્પાદકતા ધરાવતા ૧૦૦ જેટલા જિલ્લાઓ માટે "પી.એમ. ધન ધાન્ય યોજના" શરૂ કરવાના વડાપ્રધાનશ્રીના અભિગમને તેમણે આવકાર્યો હતો. આ યોજનાને પરિણામે ૧.૭૦ કરોડ ધરતીપુત્રોને ફાયદો થવા સાથે ગ્રામીણ વિકાસને વેગ મળશે અને માઇગ્રેશન અટકશે તેવો વિશ્વાસ શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે દર્શાવ્યો હતો.

મેરીટાઈમ ઇન્ડસ્ટ્રી માટે લાંબા ગાળાના ધિરાણ માટે રૂ. ૨૫ હજાર કરોડના પ્રાવધાન સાથે મેરીટાઈમ ડેવલપમેન્ટ ફંડની સ્થાપનાની જાહેરાત ગુજરાત જેવા વિશાળ સમુદ્રકિનારો ધરાવતા રાજ્ય માટે ઉપયુક્ત છે એમ તેમણે ઉમેર્યું હતું. મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે ગુજરાતના MSMEsને ક્રેડિટ ગેરંટી યોજનામાં નોંધપાત્ર વધારાને કારણે લાભ થશે તેની સરાહના કરતાં કહ્યું કે, યુવાનોને, ખાસ કરીને સ્ટાર્ટઅપ્સના સશક્તિકરણને મજબૂત કરવાની પ્રશંસનીય પહેલ કરવામાં આવી છે. તેનાથી આપણા યુવાનો જોબ સીકર નહીં પરંતુ જોબ ગીવર અને રોજગારીનું સર્જન કરતાં બનશે. મહિલાઓ, SC અને ST ઉદ્યોગસાહસિકો, ખાસ કરીને પહેલી વાર વ્યવસાય કરી રહેલા લોકો માટે ખાસ જોગવાઈઓ એ સમાવિષ્ટ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા તરફ એક આવકારદાયક પગલું છે એમ તેમણે ઉમેર્યું હતું.

સમૃદ્ધ શહેરી કેન્દ્રો વિકસાવવા માટે, રૂ. ૧ લાખ કરોડના અર્બન ચેલેન્જ ફંડના નિર્માણ બદલ વડાપ્રધાનશ્રીને અભિનંદન આપીને આભાર માનતા શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલે કહ્યું કે, આ પહેલ ગુજરાતનાં શહેરોની માળખાગત સુવિધાઓ સુધારવામાં મદદ કરશે. ગિફ્ટ સિટીમાં IFSCમાં કાર્યરત નાણાકીય એકમોને એક્ઝમ્પ્શન, ડિડક્શન અને રિલોકેશનની જોગવાઈઓ ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૩૦ સુધી લંબાવવામાં આવી છે અને ગિફ્ટ સિટીમાં ઇન્સ્યોરન્સ સેક્ટરમાં મોટા બેનિફિટ આપવામાં આવ્યા છે તે માટે તેમણે વડાપ્રધાનશ્રીનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો. ગુજરાત દેશના વિકાસના ગ્રોથ એન્જિન તરીકે વિકસિત ભારત@૨૦૪૭માં પણ અગ્રેસર રહેવા સજ્જ છે અને આ બજેટની જોગવાઈઓ તેમાં નવું બળ પૂરું પાડશે. એવો વિશ્વાસ મુખ્યમંત્રીશ્રીએ દર્શાવ્યો હતો. વિકસિત ભારત@2047 માટે દેશનાં રાજ્યો પણ સંપૂર્ણ વિકસિત બને તેવી નેમ વડાપ્રધાનશ્રીએ રાખી છે. આ નેમને સાકાર કરતું સર્વગ્રાહી અને તમામ સમાજના સૌ વર્ગો માટે લાભદાયી બજેટ આપવા માટે વડાપ્રધાનશ્રીનો અને નાણામંત્રીશ્રીનો સમગ્ર ગુજરાત વતી મુખ્યમંત્રીશ્રીએ હૃદયપૂર્વક આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

રાષ્ટ્રીય કારકિર્દી સેવા (NCS)

૧ જાન્યુઆરીથી ૧૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધીમાં, NCS પોર્ટલ પર ૧.૮૯ કરોડ ખાલી જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ હતી, જે શરૂઆતથી અત્યાર સુધીમાં કુલ ૩.૮૯ કરોડ ખાલી જગ્યાઓ પર પહોંચી ગઈ છે. NCS પોર્ટલ પર કુલ ૮,૨૬૩ નોકરી મેળાઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં ૪૩,૮૭૪ નોકરીદાતાઓએ ભાગ લીધો હતો, જેના કારણે ૨.૬ લાખ ઉમેદવારોની કામચલાઉ પસંદગી થઈ હતી. આ પોર્ટલમાં વર્ષ દરમિયાન ૧૭.૨૩ લાખ નવા રોજગારદાતાઓ અને ૧.૩૮ કરોડ નવા નોકરી શોધનારાઓ નોંધાયા હતા.

પ્રધાન મંત્રી સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સ આત્મનિર્ભર નિધિ (PM-SVANidhi)

લાભાર્થીઓની સંખ્યા ૬,૮૦૧,૬૪૪, મંજૂર રકમ ૧૪,૩૩૨.૧ કરોડ, ૨૦૨૦ થી ૨૮.૦૧.૨૦૨૫ સુધી વિતરિત રકમ ૧૩,૭૩૬.૧૪ કરોડ

રાષ્ટ્રીય એપ્રેન્ટિસશિપ પ્રમોશન સ્કીમ (NAPS)

તાલીમની સ્થિતિઃ ૩૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ સુધીમાં, ૨૦૨૪-૨૫ નાણાકીય વર્ષ માટે ૩૬૭,૧૭૦ એપ્રેન્ટિસ રોકાયેલા છે, જેમાં કુલ ૭૮૦,૦૦૦ એપ્રેન્ટિસ ૪૭,૭૦૮ સંસ્થાઓમાં તાલીમ હેઠળ છે.

૧૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૩ ના રોજ તેની શરૂઆત થઈ ત્યારથી, DBT હેઠળ એપ્રેન્ટિસની સંખ્યા જુલાઈ ૨૦૨૩માં ૧૭૨,૫૪૨ થી વધીને જુલાઈ ૨૦૨૪ માં ૨૯૫,૦૧૧ થઈ ગઈ છે. ભારત સરકારે DBT દ્વારા સ્ટાઈપેન્ડમાં ₹૪૬૮.૨૭ કરોડનું વિતરણ પણ કર્યું છે.

મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી યોજના (MGNREGS)

નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪માં, મહાત્મા ગાંધી NREGA માટે લઘુતમ સરેરાશ સૂચિત વેતન દર ₹૧૫૫ હતો, જ્યારે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં, લઘુતમ સરેરાશ સૂચિત વેતન દર ₹૨૭૯ છે.

નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં, ૨૦.૩૫ લાખ કાર્યસ્થળો (૯૫.૬૬%) ની હાજરી કેપ્ચર કરવામાં આવી છે અને પોર્ટલ પર અપલોડ કરવામાં આવી છે.

નાણાકીય વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭થી નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ની વચ્ચે જનરેટ થયેલા કુલ વ્યક્તિ દિવસો ૧૬૬૦ કરોડ હતા, જ્યારે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫થી નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ વચ્ચે કુલ વ્યક્તિ દિવસ ૨૯૨૩ કરોડ હતા.

આ પ્રયાસો ઉપરાંત, સરકારે રોજગાર કલ્યાણ માટે વિવિધ પહેલો અમલમાં મૂક્યા છે, જેમાં એમ્પ્લોઈઝ પ્રોવિડન્ટ ફંડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (EPFO), એમ્પ્લોયમેન્ટ લિન્ક્ડ ઈન્સેન્ટિવ (ELI) સ્કીમ અને Gig અને પ્લેટફોર્મ વર્કર્સ માટે સપોર્ટનો સમાવેશ થાય છે, જેનો હેતુ નોકરીની સુરક્ષા અને તકોને વધુ વધારવાનો છે.

ભારતની સ્ટાર્ટઅપ ક્રાંતિ

૧.૫૭ લાખ સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ૧૭.૨૮ લાખ નોકરીઓ પ્રગતિના દાયકાને ચિહ્નિત કરે છે

૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધીમાં સ્ટાર્ટઅપ્સની માન્યતા માટે ડિપાર્ટમેન્ટ ફોર પ્રમોશન ઓફ ઈન્ડસ્ટ્રી એન્ડ ઈન્ટરનલ ટ્રેડ (DPIIT) દ્વારા જારી કરાયેલા ૧.૫૭ લાખથી વધુ પ્રમાણપત્રો સાથે ભારતે વિશ્વમાં ત્રીજા ક્રમની સૌથી મોટી સ્ટાર્ટઅપ ઈકોસિસ્ટમ તરીકે પોતાની જાતને નિશ્ચિતપણે સ્થાપિત કરી છે. રાષ્ટ્રનું ઉદ્યોગસાહસિક લેન્ડસ્કેપ, ૧૦૦ થી વધુ યુનિકોર્ન દ્વારા બળતણ, નવીનતાને ફરીથી વ્યાખ્યાયિત કરી રહ્યું છે અને નવું સર્જન કરી રહ્યું છે તમામ ક્ષેત્રોમાં તકો. બેંગલુરુ, હૈદરાબાદ, મુંબઈ અને દિલ્હી-એનસીઆર જેવા મુખ્ય હબ આ પરિવર્તનમાં મોખરે રહ્યા છે, જ્યારે નાનાં શહેરો ટાયર II/III શહેરોમાંથી ૫૧% થી વધુ સ્ટાર્ટઅપ્સ સાથે વધુ ને વધુ વેગમાં ફાળો આપી રહ્યા છે. સ્ટાર્ટઅપ ઈન્ડિયા જેવી પહેલ દ્વારા, સરકારે આ વૃદ્ધિને પોષવામાં અને ઉદ્યોગસાહસિકોની આગામી પેઢીને સશક્તિકરણ કરવામાં મહત્ત્વની ભૂમિકા ભજવી છે.

સ્ટાર્ટઅપ્સ માટેની મુખ્ય યોજનાઓ અને પહેલ સ્ટાર્ટઅપ ઈન્ડિયા

સ્ટાર્ટઅપ ગ્રોથ : ડીપીઆઈઆઈટી દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત સ્ટાર્ટઅપ્સની સંખ્યા ૨૦૧૬માં લગભગ ૫૦૨ થી વધીને ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધીમાં ૧,૫૭,૭૦૬ થઈ ગઈ છે.

જોબ સર્જન : સ્ટાર્ટઅપ્સે ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪

બજેટમાં તમામ લોકોની જરૂરિયાતને પૂર્ણ કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે જે માટે કેન્દ્રીય નાણામંત્રી શ્રી નિર્મલા સીતારમણજી અને વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનો આભાર વ્યક્ત કરું છું – શ્રી સી. આર. પાટીલ

કેન્દ્રીય નાણામંત્રીશ્રી નિર્મલા સીતારમણજીએ સંસદમાં ૨૦૨૫-૨૬નું બજેટ રજૂ કર્યુ હતું જે સંદર્ભે સુરત ખાતે પ્રદેશ અધ્યક્ષ તેમજ કેન્દ્રીય જળશક્તિમંત્રીશ્રી સી.આર.પાટીલજીએ પ્રેસ કોન્ફરન્સ કરી મીડિયાને બજેટ અંગે પ્રતિક્રિયા આપી હતી.

શ્રી સી. આર. પાટીલજીએ બજેટ અંગે જણાવ્યું કે, કેન્દ્રીય નાણામંત્રીશ્રી નિર્મલા સીતારમણજીએ ૫૦.૬૫ લાખ કરોડ રૂપિયાનું બજેટ રજૂ કર્યુ છે. વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની કેન્દ્ર સરકારનું આ વખતનું બજેટ ગરીબો, મહિલાઓ, ખેડૂતો સહિતના તમામ વર્ગને લોકોની અપેક્ષાઓને પૂર્ણ કરનારું બજેટ છે. દેશની સુરક્ષા મજબૂત કરવા વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી સાહેબે પાછલાં દસ વર્ષમાં આપણા દેશમાં સૈન્ય સાધનોની જરૂરિયાતના ૭૫ ટકા ઉત્પાદન ભારતમાં બની રહ્યું છે. કિસાન ક્રેડિટ કાર્ડની મર્યાદા ૩ લાખની હતી તે વધારી ૫ લાખ કરી છે જેના કારણે ખેડૂતોને વધુ લોન બેંકમાંથી મળશે. MSME ક્ષેત્રે રજીસ્ટર્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીને કાર્ડમાં પાંચ લાખનો વધારો કરવામાં આવ્યો છે. બજેટમાં પગારદાર લોકો માટે ૧૨.૭૫ લાખ સુધીની આવક તો અન્ય કરદાતાઓ માટે ૧૨ લાખ રૂપિયા સુધીની આવક પર કરમુક્તિ કરી છે. આ પહેલું બજેટ એવું છે જેમાં સરકારની આવક વધી નથી પરંતુ જનતાની આવકમાં વધારો થયો છે.

શ્રી પાટીલજીએ વધુમાં જણાવ્યું કે, જળ જીવન મિશન યોજના હેઠળ ૧૫.૪૪ કરોડ ઘરોમાં પાણી પહોંચાડવામાં આવ્યું છે એટલે કે વ્યક્તિ દીઠ જોઈએ તો ૭૫ કરોડ લોકોને પાણી પહોંચાડવામાં આવ્યું છે અને હજુ ૪.૩૩ કરોડ લોકોના ઘરે પાણી આપવાનું બાકી છે જેને પૂર્ણ કરવા બજેટમાં આ યોજના હેઠળ ૬૭ હજાર કરોડ અને યોજના માટે ૨.૮ લાખ કરોડ રૂપિયા મંજૂર કર્યા છે. જળ જીવન મિશન યોજના હેઠળ જનતાને મળતા ફાયદા અંગે વિસ્તૃત માહિતી આપી. ગુજરાતમાં ગિફ્ટ સિટી અંદર રોકાણ માટેની અનેક તકો અને તેની સુવિધા સાથે અનેક લાભ આપવા માટેની જાહેરાત બજેટમાં કરવામાં આવી છે. આ જ બતાવે છે કે દરેક વ્યક્તિ અને વર્ગ માટે બજેટમાં સમાવેશ કરવામા આવ્યો છે જેના કારણે લોકો બજેટથી સંતોષની લાગણી અનુભવે છે. વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની સરકારે બજેટમાં તમામ લોકોની જરૂરિયાતને પૂર્ણ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે જે માટે કેન્દ્રીય નાણામંત્રીશ્રી નિર્મલા સીતારમણજી અને વડાપ્રધાનશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીનો આભાર વ્યક્ત કરું છું.

સુધીમાં ૧૭.૨૮ લાખથી વધુ સીધી નોકરીઓનું સર્જન કર્યું છે, જેમાં IT સર્વિસ સેક્ટર ૨.૧૦ લાખ નોકરીઓમાં અગ્રેસર છે, ત્યારબાદ હેલ્થકેર એન્ડ લાઇફ સાયન્સ (૧.૫૧ લાખ) અને પ્રોફેશનલ અને કોમર્શિયલ સર્વિસિસ (૯૬,૪૭૪) છે.

મહિલાઓની આગેવાની હેઠળના સ્ટાર્ટઅપ્સ : ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધીમાં, કુલ ૭૫,૯૩૫ માન્ય સ્ટાર્ટઅપ્સમાં ઓછામાં ઓછી એક મહિલા ડિરેક્ટરનો સમાવેશ થાય છે (માન્ય સ્ટાર્ટઅપ્સના સ્વ-રિપોર્ટેડ ડેટા મુજબ), જે ભારતમાં મહિલા ઉદ્યોગસાહસિકોના ઉદયને દર્શાવે છે.

વેપાર કરવાની સરળતા અને કર લાભો : સરળ અનુપાલન, સ્વ-પ્રમાણપત્ર અને ત્રણ વર્ષ માટે કરમુક્તિએ સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે સુવ્યવસ્થિત કામગીરી કરી છે.

સ્ટાર્ટઅપ ઇન્ડિયા સીડ ફંડ સ્કીમ (SISFS)

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં યોજના હેઠળ ૨૧૩ ઇન્ક્યુબેટરને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં કુલ ૨,૬૨૨ સ્ટાર્ટઅપ્સને ₹૪૬૭.૭૫ કરોડના ભંડોળનો ફાયદો થયો છે.

સ્ટાર્ટઅપ્સ (FFS) યોજના માટે ભંડોળ

૨૦૨૪ સુધીમાં, ₹૬,૮૮૬ કરોડ DPIIT દ્વારા SIDBIને અને ₹૧૧,૬૮૭ કરોડ SIDBI દ્વારા FFS સ્કીમ હેઠળ AIFsને ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં પ્રતિબદ્ધ કરવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રતિબદ્ધતાએ ૧,૧૭૩ સ્ટાર્ટઅપ્સમાં ₹૨૧,૨૭૬ કરોડના રોકાણને ઉત્પ્રેરિત કર્યું.

સ્ટાર્ટઅપ્સ માટે ક્રેડિટ ગેરંટી સ્કીમ (CGSS)

૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં, યોજનાએ ૨૦૯ સ્ટાર્ટઅપ્સને ₹૬૦૪.૧૬ કરોડની ૨૬૦ લોનની ખાતરી આપી છે. તેમાંથી, ૧૭ મહિલાઓની આગેવાની હેઠળના સ્ટાર્ટઅપ્સને ₹૨૭.૦૪ કરોડ ફાળવવામાં આવ્યા છે.

અટલ ઈનોવેશન મિશન (AIM)

આજ સુધીમાં, AIM હેઠળ ભારતભરની શાળાઓમાં ૧૦,૦૦૦ અટલ ટિંકરિંગ લેબની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. ૧૮ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધીમાં, ૭૨ અટલ ઇન્ક્યુબેશન સેન્ટર્સ (AICs) માં કુલ ૩,૫૫૬ સ્ટાર્ટઅપ્સનું સેવન કરવામાં આવ્યું છે, જેણે ૪૧,૯૬૫ નોકરીઓનું સર્જન કર્યું છે.

MeitY સ્ટાર્ટઅપ હબ (MSH)

૫,૩૧૦+ સ્ટાર્ટઅપ્સ, ૪૯૫+ ઇન્ક્યુબેટર્સ અને ૩૨૮+ લેબ્સ MeitY સ્ટાર્ટઅપ હબ (MSH) યોજનાનો ભાગ છે.

છેલ્લાં ૧૦ વર્ષોમાં, ભારતની સ્ટાર્ટઅપ ઇકોસિસ્ટમે જબરદસ્ત વૃદ્ધિનો અનુભવ કર્યો છે, જે વિશ્વમાં ત્રીજા નંબરની સૌથી મોટી બની છે. સ્ટાર્ટઅપ ઇન્ડિયા, SISFS, CGSS, FFS, અને AIM અને MSH જેવી ક્ષેત્ર-વિશિષ્ટ યોજનાઓ જેવી પહેલો સાથે, સરકારે નવીનતાને પ્રોત્સાહન આપવા, નોકરીઓનું સર્જન કરવા અને ઉદ્યોગસાહસિકોને ટેકો આપવા માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી છે. હિસ્સેદારો વચ્ચેના આ ગતિશીલ સહયોગે ઇકોસિસ્ટમને મજબૂત બનાવ્યું છે, જે આર્થિક વૃદ્ધિને આગળ ધપાવે છે અને નવીનતાઓની આગામી પેઢીને સશક્ત બનાવે છે. આગળ જોતાં, ભારતનું સ્ટાર્ટઅપ લેન્ડસ્કેપ હજુ પણ વધુ મોટા સીમાચિહ્નો સુધી પહોંચવા માટે તૈયાર છે.

ભારતમાં મહિલા સશક્તીકરણ

મહિલા અને બાળવિકાસ મંત્રાલયે મહિલાઓની સુરક્ષા, સુરક્ષા અને એકંદર સુખાકારીને વધારવા માટે મોટી પહેલો હાથ ધરી છે. મિશન શક્તિ જેવા મુખ્ય કાર્યક્રમોએ વન સ્ટોપ સેન્ટર્સ (OSCs) દ્વારા ૧૦.૬૧ લાખ મહિલાઓને ટેકો આપ્યો છે, જ્યારે વુમન હેલ્પલાઈન (૧૮૧-WHL) એ લાખો મહિલાઓને તકલીફમાં મદદ કરી છે. બેટી બચાવો બેટી પઢાઓ (BBBP) એ જન્મ સમયે લિંગ ગુણોત્તર (SRB) ૯૧૮ (૨૦૧૪-૧૫) થી ૯૩૦ (૨૦૨૩-૨૪) માં સુધારેલ છે અને માધ્યમિક શાળાઓમાં છોકરીઓનો કુલ નોંધણી ગુણોત્તર (GER) ૭૫.૫૧ થી વધીને ફાળો આપ્યો છે. સમાન સમયગાળામાં % થી ૭૮%. આર્થિક સશક્તિકરણ માટે, સખી નિવાસ કામ કરતી મહિલાઓ માટે સુરક્ષિત આવાસ પ્રદાન કરે છે, અને પલના ડેકેર સપોર્ટની ખાતરી આપે છે. નારી અદાલત ગ્રામ પંચાયત સ્તરે ફરિયાદ નિવારણ આપે છે, જ્યારે સંકલ્પ મહિલા કલ્યાણ યોજનાઓ માટે સંસાધન હબ તરીકે સેવા આપે છે. પ્રધાનમંત્રી મુદ્રા યોજના (PMMY) હેઠળ કરવામાં આવેલો કુલ ખર્ચ વર્ષોથી સતત વધ્યો છે, જે ૨૦૨૧-૨૨માં ₹૧,૪૭૮.૭૩ કરોડથી વધીને ૨૦૨૩-૨૪માં ₹૧,૮૧૪.૮૬ કરોડ થયો છે, જે સૂક્ષ્મ અને નાના ઉદ્યોગો માટે સરકારના સતત સમર્થનને દર્શાવે છે. આરોગ્ય દરમિયાનગીરીનાં પણ હકારાત્મક પરિણામો મળ્યાં છે. માતૃત્વ મૃત્યુ દર (એમએમઆર) પ્રતિ લાખ જીવંત જન્મો (૨૦૧૪-૧૬) ૧૩૦ થી ઘટીને ૯૭ (૨૦૧૮-૨૦) થયો છે. મિશન સક્ષમ આંગણવાડી અને પોષણ ૨.૦ ૯.૮૮ કરોડ લાભાર્થીઓને મદદ કરે છે, જેમાં ૬.૭૭ લાખ AWC તેમની પોતાની ઇમારતો ધરાવે છે, ૯.૯૩ લાખ AWC કાર્યકારી શૌચાલયો ધરાવે છે અને ૧૨.૩૧ લાખ AWC પીવાના પાણીની સુવિધા ધરાવે છે.

ભારતમાં ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસિત ભારતના સ્વપ્નને સમર્થન

ભારતના ડિજિટલ અર્થતંત્રે ૨૦૨૨-૨૩ (₹૩૧.૬૪ લાખ કરોડ)માં GDPમાં ૧૧.૭૪% ફાળો આપ્યો અને ૧૪.૬૭ મિલિયન કામદારોને રોજગારી આપી. આ ક્ષેત્રની ઉત્પાદકતા અન્ય કરતાં પાંચ ગણી વધારે છે, જેનો હિસ્સો

૨૦૨૯-૩૦ સુધીમાં GVA ના ૨૦% સુધી પહોંચવાનો અંદાજ છે. વૃદ્ધિ એઆઈ, ક્લાઉડ સેવાઓ અને ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ દ્વારા સંચાલિત છે, જેમાં ભારત વિશ્વના ૫૫% વૈશ્વિક ક્ષમતાકેન્દ્રોનું આયોજન કરે છે. BFSI (બેન્કિંગ, નાણાકીય સેવાઓ અને વીમા) ક્ષેત્રમાં, ૯૫ % થી વધુ બેંકિંગ ચુકવણી વ્યવહારો હવે ડિજિટલ છે અને ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ વાર્ષિક ૩૦% ના દરે વિસ્તરી રહ્યાં છે. ૨૦૩૦ સુધીમાં, ડિજિટલ અર્થતંત્ર રાષ્ટ્રીય વિકાસનું મુખ્ય પ્રેરક બનવાની અપેક્ષા છે.

યુનિફાઇડ પેમેન્ટ્સ ઇન્ટરફેસ (UPI)

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ માં, UPI મારફતે કરવામાં આવેલા વ્યવહારોનું મૂલ્ય ₹૨૩,૨૪,૬૯૯.૯૧ કરોડ છે, જ્યારે ડિસેમ્બર ૨૦૧૬ની સરખામણીએ તે ₹૭૦૭.૯૩ કરોડ હતું અને ડિસેમ્બર ૨૦૨૦માં જ્યારે તે ₹૪,૧૬,૧૭૬.૨૧ કરોડ હતું.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં, ૬૪૧ બેંકો UPI પર લાઇવ છે, ડિસેમ્બર ૨૦૧૬ ની સરખામણીમાં, જ્યારે તે માત્ર ૩૫ બેંકો હતી અને ડિસેમ્બર ૨૦૨૦, જ્યારે તે માત્ર ૨૦૭ બેંકો હતી.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં, UPI મારફતે ૧૬,૭૩૦.૦૧ મિલિયન વ્યવહારો થયા હતા, જેની સરખામણીએ ડિસેમ્બર ૨૦૧૬માં ૧.૯૯ મિલિયન અને ડિસેમ્બર ૨૦૨૦ માં ૨,૨૩૪.૧૬ મિલિયન હતા.

UPI હવે UAE, સિંગાપોર, ભૂતાન, નેપાળ, શ્રીલંકા, ફ્રાન્સ અને મોરેશિયસ જેવા મુખ્ય બજારો સહિત ૭ દેશોમાં લાઇવ વ્યવહારોની સુવિધા આપે છે.

ટેલિફોન સબ્સ્ક્રિપ્શન્સ

ભારતમાં કુલ ટેલિફોન કનેક્શન માર્ચ ૨૦૧૪માં ૯૩૩ મિલિયનથી વધીને ઓક્ટોબર ૨૦૨૪માં ૧૧૮૮.૭૦ મિલિયન થયા છે.

ભારતમાં એકંદર ટેલિ-ડેન્સિટી જે માર્ચ ૨૦૧૪માં ૭૫.૨૩% હતી તે ઓક્ટોબર ૨૦૨૪માં વધીને ૮૪.૪૯ % થઈ ગઈ છે.

માર્ચ ૨૦૧૪માં ૫૫૫.૨૩ મિલિયનની સરખામણીએ ઓક્ટોબર ૨૦૨૪માં શહેરી ટેલિફોન કનેક્શન વધીને ૬૬૧.૩૬ મિલિયન થઈ ગયા જ્યારે ગ્રામીણ ટેલિફોન કનેક્શન માર્ચ ૨૦૧૪માં ૩૭૭.૭૮ મિલિયનથી વધીને ઓક્ટોબર ૨૦૨૪માં ૫૨૭.૩૪ મિલિયન થઈ ગયા.

ઇન્ટરનેટ અને બ્રોડબેન્ડ પ્રવેશ

ઈન્ટરનેટ કનેક્શન માર્ચ ૨૦૧૪માં ૨૫.૧૫ કરોડથી વધીને જૂન ૨૦૨૪ માં ૯૬.૯૬ કરોડ થઈ ગયા, જેમાં ૨૮૫.૫૩%ની વૃદ્ધિ નોંધાઈ.

માર્ચ, ૨૦૧૪માં બ્રોડબેન્ડ કનેક્શન ૬.૧ કરોડથી વધીને ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪માં ૧૪૫૨% વધીને ૯૪.૯૨ કરોડ થઈ ગયા.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં દેશમાં ૬,૪૪,૧૩૧ ગામોમાંથી ૬,૧૫,૮૩૬ ગામોમાં 4G મોબાઇલ કનેક્ટિવિટી છે.

GB વાયરલેસ ડેટા દીઠ સબસ્ક્રાઇબર દીઠ સરેરાશ આવકની વસૂલાત જૂન, ૨૦૨૪માં ઘટીને રૂ. ૮.૩૧ થઈ ગઈ જે ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪માં રૂ. ૨૬૮.૯૭ હતી, જે ૯૬.૯૧% કરતાં વધુનો ઘટાડો દર્શાવે છે.

વાયરલેસ ડેટા સબસ્ક્રાઇબર દીઠ સરેરાશ માસિક ડેટા વપરાશ માર્ચ, ૨૦૧૪ માં ૬૧.૬૬ MB થી જૂન, ૨૦૨૪માં ૩૫૩ ગણો વધીને ૨૧.૩૦ GB થયો.

ભારતમાં ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં ૭૭૯ જિલ્લાઓમાં ૪,૬૨,૦૮૪ BTS તૈનાત સાથે વિશ્વમાં 5G સેવાઓનો સૌથી ઝડપી રોલઆઉટ જોવા મળ્યો છે.

મેડીયન મોબાઈલ બ્રોડબેન્ડ સ્પીડ માર્ચ ૨૦૧૪માં ૧.૩૦ Mbps થી વધીને ડિસેમ્બર ૨૦૨૪માં ૯૫.૬૭ Mbps થઈ ગઈ છે.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં, 4G બેઝ ટ્રાન્સસીવર સ્ટેશન (BTS) ની સંખ્યા ૨૪,૯૬,૬૪૪ સુધી પહોંચી ગઈ છે, જે ૭૮૩ જિલ્લાઓમાં ફેલાયેલી છે.

આધાર

૨૦૦૯માં શરૂ કરાયેલ, આધાર ભારતીય રહેવાસીઓ માટે બાયોમેટ્રિક અને વસ્તી વિષયક ડેટા સાથે જોડાયેલ ૧૨-અંકનો અનન્ય ઓળખ નંબર પૂરો પાડે છે.

માર્ચ ૨૦૧૮ સુધીમાં ૧૨૦.૭૧ કરોડ આધાર કાર્ડ, માર્ચ ૨૦૧૪ સુધી ૬૧.૦૧ કરોડ અને માર્ચ ૨૦૧૧ સુધી ૦.૪૨ કરોડ આધાર કાર્ડની સરખામણીએ UIDAIએ માર્ચ ૨૦૨૩ સુધીમાં ૧૩૬.૬૫ કરોડથી વધુ આધાર કાર્ડ જારી કર્યા છે.

આધાર ફેસ ઓથેન્ટિકેશન જાન્યુઆરી ૨૦૨૫માં

૧૦૦ કરોડનો સીમાચિહ્ન પાર કરી ગયો.

માર્ચ ૨૦૧૪માં ૦.૦૧ કરોડ અને માર્ચ ૨૦૧૮માં ૫૦૧.૯૮ કરોડની સરખામણીએ માર્ચ ૨૦૨૩ સુધીમાં ૧૪૭૦.૨૨ કરોડ ઈ-કેવાયસી વ્યવહારો નોંધાયા હતા.

DigiLocker

૨૦૧૫ માં શરૂ કરાયેલ, DigiLocker નાગરિકના ડિજિટલ દસ્તાવેજ વૉલેટમાં અધિકૃત ડિજિટલ દસ્તાવેજોની એક્સેસ પ્રદાન કરીને નાગરિકના 'ડિજિટલ સશક્તીકરણ'નો હેતુ ધરાવે છે.

૧ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૫ના રોજ ૪૬.૫૨ કરોડ વપરાશકર્તાઓ.

વર્ષ ૨૦૧૫માં નોંધાયેલા ૯.૯૮ લાખ સાઇનઅપ્સની સરખામણીએ ૨૦૨૪માં ૨૦૨૫.૦૭ લાખ વાર્ષિક સાઇનઅપ્સ નોંધાયા હતા.

ઉમંગ

૨૦૧૭માં શરૂ કરાયેલ, UMANG (યુનિફાઇડ મોબાઇલ એપ્લિકેશન ફોર ન્યુ-એજ ગવર્નન્સ) ભારતમાં મોબાઇલ ગવર્નન્સ ચલાવવા માટે વિકસાવવામાં આવી છે. UMANG તમામ ભારતીય નાગરિકોને કેન્દ્રથી લઈને સ્થાનિક સરકારી સંસ્થાઓ સુધીની સમગ્ર ભારતની ઈ-ગવર્નિંગ સેવાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે એક જ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં ૭.૩૪ કરોડ વપરાશકર્તા નોંધણી અને ૫૧૬.૦૬ કરોડ વ્યવહારો નોંધાયા છે, જ્યારે ૨૦૧૭માં ૦.૨૫ લાખ વપરાશકર્તાઓ અને ૩.૯૦ કરોડ વ્યવહારો અને ૨.૫૪ કરોડ વપરાશકર્તાઓ અને ૨૦૨૦માં ૧૨૬.૫૫ કરોડ વ્યવહારો થયા હતા.

ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં UMANG પોર્ટલ પર ૨૩ ભારતીય ભાષાઓમાં ૨,૧૦૧ સરકારી સેવાઓ ઉપલબ્ધ છે, જ્યારે ૨૦૧૭માં ૧૬૬ સેવાઓ અને ૨૦૨૦માં ૯૭૪ સેવાઓ હતી.

ભારતનેટ

૨૦૧૧માં શરૂ કરાયેલ, ભારતનેટ એ એક મહત્વાકાંક્ષી પ્રોજેક્ટ છે જેનો હેતુ દેશની દરેક ગ્રામ પંચાયતને સસ્તું હાઇ-સ્પીડ ઇન્ટરનેટ એક્સેસ પ્રદાન કરવાનો છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં, ભારતનેટ દ્વારા ૨.૧૪ લાખ ગ્રામ પંચાયતો ઈન્ટરનેટથી જોડાયેલી છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં ૬.૯૨ લાખ કિલોમીટર ઓપ્ટિકલ ફાઇબર કેબલ નાખવામાં આવી છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં ગ્રામ પંચાયતોમાં ૧.૦૪ લાખ WIFI હોટસ્પોટ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે.

ડિજિટલ કોમર્સ માટે ઓપન નેટવર્ક (ONDC)

૨૦૨૨ માં શરૂ કરાયેલ, ડિજિટલ વાણિજ્ય માટે ઓપન નેટવર્ક (ONDC) એ ડિજિટલ વાણિજ્યનું લોકશાહીકરણ કરવાના હેતુથી પરિવર્તનશીલ પહેલ છે. તે સમગ્ર ભારતમાં વિક્રેતાઓ, ખરીદદારો અને સેવાપ્રદાતાઓ, ખાસ કરીને નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (MSMEs) માટે એક સ્તરીય રમતનું ક્ષેત્ર બનાવવાની કલ્પના કરે છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં, વિક્રેતાઓ અને સેવાપ્રદાતાઓ ONDC નેટવર્કના ભૌગોલિક કવરેજને વિસ્તારતા ૬૧૬+ શહેરોમાં ફેલાયેલા છે.

જાન્યુઆરી ૨૦૨૫ સુધીમાં, ONDC પ્લેટફોર્મ પર ૭.૬૪ લાખથી વધુ વિક્રેતાઓ/સેવા પ્રદાતાઓ નોંધાયેલા છે.

ONDC એ ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધી ૧૫૪.૪ મિલિયન+ ઓર્ડરની સંચિત પ્રક્રિયા કરી છે. ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ મહિનામાં, ONDC એ ૧૫.૪ મિલિયન+ ઓર્ડરની પ્રક્રિયા કરી અને સરેરાશ દૈનિક વ્યવહારો આશરે ૪,૯૦,૦૦૦+ સુધી પહોંચી ગયા.

ભાષિની

૨૦૨૨ માં શરૂ કરાયેલ, ભાષિની, અથવા ભારત માટે ભાષા ઈન્ટરફેસ, એક પાથબ્રેકિંગ પહેલ છે જેનો હેતુ સમગ્ર ભારતના ભાષાકીય સ્પેક્ટ્રમમાં ડિજિટલ સામગ્રી અને સેવાઓની એક્સેસને લોકશાહીકરણ કરવાનો છે. ભાષિનીનો ઉદ્દેશ્ય ભાષાના અવરોધોને પાર કરવાનો છે, તે સુનિશ્ચિત કરે છે કે દરેક નાગરિક તેમની પોતાની ભાષામાં ડિજિટલ સેવાઓ સહેલાઈથી મેળવી શકે. નેશનલ લેંગ્વેજ ટેક્નોલોજી મિશન હેઠળ શરૂ કરાયેલ, BHASHINI એક માધ્યમ તરીકે અવાજનો ઉપયોગ કરે છે અને તે ભાષા તેમજ ડિજિટલ વિભાજનને સેતુ કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

દર મહિને ૧૦૦ મિલિયન+ અનુમાન

અગ્રણી સરકારી સંસ્થાઓ (NPCI, RBIH, MoRD, લોકસભા, રાજ્યસભા, વગેરે) અને ખાનગી ક્ષેત્રના ભાગીદારો સહિત ૫૦+ હિતધારકો ઓનબોર્ડ થયા.

૫૦૦,૦૦૦+ મોબાઇલ એપ્લિકેશન ડાઉનલોડ્સ.

૨૨+ ભાષાઓ સપોર્ટેડ છે

સરકારી ઈ-માર્કેટપ્લેસ (GeM)

૨૦૧૬માં શરૂ કરાયેલ, ગવર્નમેન્ટ ઇ માર્કેટપ્લેસ (GeM), જે પાંચ મહિનાના રેકોર્ડ સમયમાં બનાવવામાં આવ્યું હતું, વિવિધ સરકારી વિભાગો/સંસ્થાઓ/PSUs દ્વારા જરૂરી સામાન્ય ઉપયોગની ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓની ઑનલાઇન ખરીદીની સુવિધા આપે છે.

જાન્યુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં, GeM એ ચાલુ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ના ૧૦ મહિનામાં ₹૪.૦૯ લાખ કરોડનું GMV મેળવ્યું છે, જે ગયા નાણાકીય વર્ષના સમાન સમયગાળાની સરખામણીમાં લગભગ ૫૦% ની વૃદ્ધિ દર્શાવે છે.

GeM પાસે ૧.૬ લાખ+ સરકારી ખરીદદારો અને ૨૨.૫ લાખથી વધુ વિક્રેતાઓ અને સેવા પ્રદાતાઓનું નેટવર્ક છે.

રેલવે મંત્રાલય

કેન્દ્રીય મંત્રી શ્રી અશ્વિની વૈષ્ણવ કહે છે કે “અદ્ભુત” કેન્દ્રીય બજેટ; સલામતી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને રેલ્વેને સતત મોટી ફાળવણી કરવા બદલ વડાપ્રધાન અને નાણામંત્રીનો આભાર

કેન્દ્રીય બજેટમાં મોટી ફાળવણી બદલ આભાર, ભારતીય રેલ્વે સમગ્ર દેશમાં તમામ લોકો માટે ઝડપી, સુરક્ષિત અને આરામદાયક રેલ મુસાફરીને વિસ્તૃત કરવા માટે તૈયાર છે. દેશ આગામી બેથી ત્રણ વર્ષમાં ૨૦૦ નવી વંદે ભારત ટ્રેન, ૧૦૦ અમૃત ભારત ટ્રેન, ૫૦ નમો ભારત રેપિડ રેલ અને ૧૭,૫૦૦ સામાન્ય નોન એસી કોચની અપેક્ષા રાખી શકે છે. કેન્દ્રીય બજેટને “અદ્ભુત” ગણાવતા, કેન્દ્રીય મંત્રી શ્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે રેલ્વે મંત્રાલયને નાણાકીય વર્ષ (નાણાકીય વર્ષ) ૨૦૨૫-૨૬ માટે કુલ અંદાજપત્રીય સહાય તરીકે ૨,૫૨,૦૦૦ કરોડ રૂપિયાની મોટી રકમ ફાળવવા બદલ પ્રધાનમંત્રી અને કેન્દ્રીય નાણામંત્રીનો આભાર માન્યો, સતત બીજી વખત. નવી ટ્રેનો અને આધુનિક કોચ નિમ્ન અને મધ્યમ વર્ગના લોકોને સેવા આપવા માટે ખૂબ આગળ વધશે, એમ તેમણે ઉમેર્યું.

કેન્દ્રીય રેલ્વે, માહિતી અને પ્રસારણ, ઈલેક્ટ્રોનિક અને આઈટી મંત્રીએ જણાવ્યું હતું કે કેન્દ્રીય બજેટ વિકસિત ભારત માટેનો રોડમેપ છે. આ વર્ષના બજેટમાં રેલવેના ચાર લાખ ૬૦ હજાર કરોડ રૂપિયાના ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. સુરક્ષા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, વિવિધ પ્રોજેક્ટ્સ દ્વારા ભારતીય રેલ્વેની સલામતી વધારવા માટે બજેટમાં આ વર્ષમાં ખર્ચ માટે એક લાખ સોળ હજાર કરોડ રૂપિયા ફાળવવામાં આવ્યા છે. લોકસભામાં કેન્દ્રીય બજેટ રજૂ કર્યા બાદ રેલ ભવનમાં મીડિયા સાથે વાત કરતા તેમણે કહ્યું કે તે માત્ર રોકાણ દ્વારા રોજગારીનું સર્જન કરવા માંગતું નથી પરંતુ આવકવેરાના ઓછા બોજ સાથે મધ્યમ વર્ગને મોટી રાહત આપે છે.

અગાઉ, સરકારે ભારતીય રેલ્વેને ફાળવણી ઉપરાંત, સમાન ફાળવણી રૂ. ૨,૫૨,૦૦૦ કરોડ જેમ કે ગયા નાણાકીય વર્ષમાં કરવામાં આવ્યું હતું પણ રૂ. ૧૦,૦૦૦ કરોડ વધારાના અંદાજપત્રીય સંસાધનોમાંથી તેના ખર્ચાઓને પહોંચી વળવા અને તેને આધુનિક બનાવવા માટે, આમ કેપિટલ એક્સપેન્ડિચર, કેપેક્સ રૂ. ૨,૬૨,૦૦૦ કરોડ છે. આનો અર્થ એ છે કે અસ્કયામતો, સંપાદન, બાંધકામ અને રિપ્લેસમેન્ટ પરનો ખર્ચ માત્ર ગ્રોસ બજેટરી સપોર્ટ (રેલવે સેફ્ટી ફંડ અને રાષ્ટ્રીય રેલ સંરક્ષણ કોશ સહિત)ના ભંડોળમાંથી પૂરો પાડવામાં આવશે, પરંતુ ભારતીય રેલ્વેની સામાન્ય આવક. રૂ.ની જોગવાઈ. નિર્ભયા ફંડમાંથી ૨૦૦ કરોડ પણ બજેટમાં છે. રેલવે વધારાના રૂ. એકત્ર કરશે. તેના આંતરિક સંસાધનોમાંથી ૩,૦૦૦ કરોડ રૂપિયા.

વ્યૂહાત્મક રેખાઓના સંચાલનમાં થયેલા નુકસાનની ભરપાઈ ૨૦૨૫-૨૬ના બજેટ અંદાજમાં ૨૭૩૯.૧૮ કરોડ રાખવામાં આવી છે જે ગયા નાણાકીય વર્ષના સુધારેલા અંદાજ ૨૦૨૪-૨૫માં ૨૬૦૨.૮૧ કરોડ હતી. આ નાણાકીય વર્ષમાં રાષ્ટ્રીય પ્રોજેક્ટ્સ માટે માર્કેટ બોરોઇંગના ડેટ સર્વિસિંગ માટે ૭૦૬ કરોડની રકમ આપવામાં આવી છે. આ સાથે ભારતીય રેલ્વેનો ચોખ્ખો આવક ખર્ચ રૂ. ગયા નાણાકીય વર્ષના સુધારેલા

અંદાજમાં ૨,૭૯,૦૦૦ કરોડની સામે આ વર્ષના બજેટ અંદાજમાં રૂ. ૩,૦૨,૧૦૦ કરોડ. આ નાણાકીય વર્ષનો ગ્રોસ બજેટરી સપોર્ટ તે માત્ર રૂ. કરતાં લગભગ ૯ ગણો છે. ૨૮,૧૭૪ કરોડ ૨૦૧૩-૧૪માં.

મીડિયા સાથે વાત કરતા કેન્દ્રીય મંત્રીએ કહ્યું કે ભારતીય રેલ્વે આ નાણાકીય વર્ષના અંત સુધીમાં ૧.૬ અબજ ટન કાર્ગો વહન કરતી રેલ્વેની બીજી સૌથી વધુ માલવાહક બનવા માટે તૈયાર છે. હાઇ સ્પીડ ટ્રેનો અંગે, તેમણે જણાવ્યું હતું કે ભારત ૨૦૪૭ સુધીમાં ૨૫૦ કિમી પ્રતિ કલાકની ઝડપને ટેકો આપતા ૭૦૦૦ કિમીનું હાઈ સ્પીડ રેલ નેટવર્ક ધરાવવાનું લક્ષ્ય ધરાવે છે. ટકાઉપણું વિશે વાત કરતા, રેલ્વે મંત્રીએ ઉલ્લેખ કર્યો કે ભારતીય રેલ્વે નાણાકીય વર્ષના અંત સુધીમાં ૧૦૦ ટકા વિદ્યુતીકરણ હાંસલ કરશે. ૨૦૨૫-૨૬. બજેટમાં અશ્મિભૂત ઊર્જાના સ્રોત તરીકે નાના મોડ્યુલર રિએક્ટર્સની જાહેરાત કરવામાં આવી છે તે ઉપરાંત, ભારતીય રેલ્વે અમારા વિદ્યુતીકરણ પ્રયાસોમાં આગેવાની લેશે.

ભારતીય રેલ્વેએ ૪ નવેમ્બર, ૨૦૨૪ના રોજ એક જ દિવસમાં ૩ કરોડથી વધુ મુસાફરોનું પરિવહન કરીને ઐતિહાસિક સીમાચિહ્ન હાંસલ કર્યું હતું. આ દિવસે ભારતીય રેલ્વેએ ૧૨૦.૭૨ લાખ બિન-ઉપનગરીય મુસાફરોની રેકોર્ડ સંખ્યામાં વહન કર્યું હતું. જેમાં ૧૯.૪૩ લાખ આરક્ષિત મુસાફરો અને ૧૦૧.૨૯ લાખ બિનઅનામત ઉપનગરીય મુસાફરોનો સમાવેશ થાય છે. એ જ રીતે, ઉપનગરીય ટ્રાફિક રેકોર્ડ ૧૮૦ લાખ મુસાફરો પર પહોંચ્યો છે, જે તે વર્ષનો સૌથી વધુ સિંગલ-ડે પેસેન્જર આંકડો બનાવે છે.

Linke-Hofmann-Busch (LHB) કોચનું ઉત્પાદન વર્ષ ૨૦૦૬-૨૦૧૪માં ૨,૨૦૯ કોચથી વધીને વર્ષ ૨૦૧૪-૨૦૨૩માં ૩૧,૯૫૬ કોચ થયું છે.

કોચમાં બાયો-ટોઇલેટની જોગવાઈ વર્ષ ૨૦૦૬-૨૦૧૪માં ૩,૬૪૭ કોચથી વધારીને વર્ષ ૨૦૧૪-૨૦૨૩માં ૮૦,૪૭૮ કોચ કરવામાં આવી છે.

ભારતીય રેલ્વેના ઉત્પાદન એકમો એપ્રિલ-૨૦૧૮ થી માત્ર LHB કોચનું જ ઉત્પાદન કરી રહ્યા છે અને ICF કોચ સાથે સંચાલિત ટ્રેનોને LHB કોચ સાથે દોડાવવામાં આવી રહી છે. ૨૦૦૫-૦૬માં ૩૩,૫૪૦ કિમી અને ૨૦૧૪-૧૫માં ૪૧,૦૩૮ કિમી રનિંગ ટ્રેકનું વીજળીકરણ કરવામાં આવ્યું હતું.

૨૦૦૪-૧૪ દરમિયાન, ૧૪,૯૮૫ RKM રેલ ટ્રેકનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું જ્યારે ૨૦૧૪-૨૩ દરમિયાન, ૨૫,૮૭૧ RKM ટ્રેક નાખવાનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું. વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩માં દરરોજ ૧૪ કિમીનો ટ્રેક નાખવામાં આવ્યો હતો.

મેઘાલય, અરુણાચલ પ્રદેશ, મણિપુર અને મિઝોરમનાં ચાર રાજ્યોને ૨૦૧૪ (નવેમ્બર ૨૦૧૪માં મેઘાલય, ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૫માં અરુણાચલ પ્રદેશ, મે ૨૦૧૬માં મણિપુર (જીરીબમ) અને માર્ચ ૨૦૧૬માં મિઝોરમ (ભૈરબી) ને રેલ કનેક્ટિવિટી પૂરી પાડવામાં આવી હતી.

૨૦૧૪ પહેલા, CCTV સર્વેલન્સ સુવિધાઓથી સજ્જ સ્ટેશનોની સંખ્યા ૧૨૩ હતી જ્યારે ૨૦૧૪-૨૩ દરમિયાન, ૭૪૩ રેલવે સ્ટેશનો પર CCTV લગાવવામાં આવ્યા હતા. ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં CCTV કવરેજ વધારીને કુલ ૧૦૫૧ સ્ટેશનો સુધી પહોંચાડવામાં આવ્યું હતું.

ભારતમાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ

જાહેર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એ આર્થિક વિકાસની કરોડરજ્જુ છે, કનેક્ટિવિટી, વેપાર અને જીવનની એકંદર ગુણવત્તામાં વધારો કરે છે. વિશ્વની પાંચમી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા ભારતે છેલ્લા એક દાયકામાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકાસમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે.

ભારતમાં કુલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર રોકાણ નોંધપાત્ર રીતે વધ્યું છે, જેમાં જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્રના યોગદાન વિકાસના માર્ગને આકાર આપી રહ્યા છે. ૨૦૨૩-૨૪માં બજેટની ફાળવણી વધીને ₹૧૦ લાખ કરોડ થઈ જવા સાથે, ભારતનો કુલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ખર્ચ ઝડપથી વધ્યો છે.

પીએમ ગતિશક્તિ

PM ગતિ શક્તિ નેશનલ માસ્ટર પ્લાન (NMP), ૨૦૨૧માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સના સંકલિત આયોજન અને સંકલિત અમલને સુનિશ્ચિત કરવા માટે રેલવે અને રોડવેઝ સહિત વિવિધ મંત્રાલયોને એકસાથે લાવવા માટે ડિઝાઇન

કરવામાં આવી છે. આ પહેલનો ઉદ્દેશ્ય પરિવહનના વિવિધ માધ્યમોમાં લોકો, માલસામાન અને સેવાઓની અવરજવર માટે સીમલેસ અને કાર્યક્ષમ કનેક્ટિવિટી પ્રદાન કરવાનો છે, જેનાથી છેલ્લા માઈલની કનેક્ટિવિટી વધારવી અને મુસાફરીનો સમય ઘટાડવો. આ પ્રોજેક્ટમાં ૪૪ કેન્દ્રીય મંત્રાલયો અને ૩૬ રાજ્યો /કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો સામેલ થયા છે અને ઓક્ટોબર ૨૦૨૪ સુધીમાં કુલ ૧,૬૧૪ ડેટા સ્તરો પણ એકીકૃત કરવામાં આવ્યા છે. PM ગતિ શક્તિના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરતા વિવિધ મંત્રાલયોના ૧૫.૩૯ લાખ કરોડ રૂપિયા હાંસલ કરવામાં આવ્યા છે.

ભારતનું વર્લ્ડ બેંક લોજિસ્ટિક્સ પર્ફોર્મન્સ ઇન્ડેક્સ (LPI) રેન્કિંગ ૨૦૧૮માં ૪૪થી ૬ સ્થાન સુધરી ૨૦૨૩માં ૧૩૯ દેશોમાંથી ૩૮ થઈ ગયું છે. પીએમ ગતિશક્તિને પૂરક બનાવવા માટે સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૨માં નેશનલ લોજિસ્ટિક્સ પોલિસી શરૂ કરવામાં આવી હતી. અત્યાર સુધીમાં ૨૬ રાજ્યોએ તેમની રાજ્ય-સ્તરની લોજિસ્ટિક્સ નીતિ જાહેર કરી છે.

હાઈવે અને રોડ

ભારત વિશ્વમાં બીજા ક્રમનું સૌથી મોટું રોડ નેટવર્ક ધરાવે છે અને તેના રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગોની કુલ લંબાઈ ૧,૪૬,૧૪૫ કિમી છે, જે દેશનું પ્રાથમિક ધમની નેટવર્ક બનાવે છે. ભારત સરકારે રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગોના નેટવર્કને વધારવા અને મજબૂત કરવા માટે અનેક પહેલો હાથ ધરી છે જેમ કે ભારતમાલા પરિયોજના જેમાં સબમેડ નેશનલ હાઈવે ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ (NHDP), નોર્થ-ઈસ્ટ રિજન માટે સ્પેશિયલ એક્સિલરેટેડ રોડ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (SARDP)નો સમાવેશ થાય છે. -NE), અને ઘણા વધુ ચાલુ પ્રોજેક્ટ્સ.

ભારતનું રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ (NH) નેટવર્ક ૨૦૦૪માં ૬૫,૫૬૯ કિમીથી ૨૦૧૪માં ૯૧,૨૮૭ કિમી અને ૨૦૨૪માં ૧,૪૬,૧૪૫ કિમી સુધી વિસ્તર્યું હતું.

ચાર કે તેથી વધુ લેન સાથેનો NH સ્ટ્રેચ ૨૦૧૪માં ૧૮,૩૭૧ કિમીથી ૨૦૨૪ માં ૪૮,૪૨૨ કિમી સુધી ૨.૬ ગણો વધી ગયો છે.

ઓપરેશનલ હાઈ-સ્પીડ કોરિડોર ૨૦૧૪માં ૯૩ કિમીથી વધીને ૨૦૨૪ માં ૨,૧૩૮ કિમી થઈ ગયા છે.

NH બાંધકામની ગતિ ૨૦૧૪-૧૫માં ૧૨.૧ કિમી/દિવસથી ૨.૮ ગણી વધીને ૨૦૨૩-૨૪માં ૩૩.૮ કિમી/દિવસ થઈ ગઈ છે.

મૂડી ખર્ચ (ખાનગી રોકાણ સહિત) ૨૦૧૩-૧૪માં ₹૫૩,૦૦૦ કરોડથી ૫.૭ ગણો વધીને ૨૦૨૩-૨૪માં ₹૩.૦૧ લાખ કરોડ થયો (અત્યાર સુધીનો સૌથી વધુ).

ભારતમાલા પરિયોજના

૨૦૧૭માં શરૂ કરાયેલ, ભારતમાલા પરિયોજના લગભગ ૨૬,૦૦૦ કિમી લંબાઈના આર્થિક કોરિડોરના વિકાસની પરિકલ્પના કરે છે, જે ગોલ્ડન ચતુર્ભુજ (GQ) અને ઉત્તર-દક્ષિણ અને પૂર્વ-પશ્ચિમ (NS-EW) કોરિડોર સાથે મોટાભાગનો નૂર વાહનવ્યવહાર કરે તેવી અપેક્ષા છે. રસ્તાઓ તે શહેરોમાંથી પસાર થતા ટ્રાફિકને ઓછો કરવા અને લોજિસ્ટિક કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે રિંગ રોડ/બાયપાસ અને એલિવેટેડ કોરિડોરના વિકાસની પણ કલ્પના કરે છે. નવેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં પ્રોજેક્ટ હેઠળ કુલ ૧૮,૯૨૬ કિલોમીટરના રસ્તાઓ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા છે.

ભારતમાલા પરિયોજનના ભાગરૂપે ૩૫ મલ્ટીમોડલ લોજિસ્ટિક્સ પાર્કનું વધુ નેટવર્ક વિકસાવવાની યોજના છે, જેમાં લગભગ રૂ.ના કુલ રોકાણ સાથે. ૪૬,૦૦૦ કરોડ, જે એકવાર કાર્યરત થઈ જશે, તે લગભગ ૭૦૦ મિલિયન મેટ્રિક ટન કાર્ગોને હેન્ડલ કરવામાં સક્ષમ હશે.

પ્રધાનમંત્રી ગ્રામીણ સડક યોજના

પ્રધાનમંત્રી ગ્રામ સડક યોજના (PMGSY), ૨૦૦૦ માં ભારત સરકાર દ્વારા ગરીબી ઘટાડવાની વ્યૂહરચનાના ભાગ રૂપે બિનજોડાણ વગરના રહેઠાણોને કનેક્ટિવિટી પ્રદાન કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી.

૨૦૦૬ - ૨૦૦૭ માં, PMGSY હેઠળ ૧,૦૭,૩૭૦ કિમી રસ્તાઓ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા હતા, જેનો કુલ ખર્ચ ₹૧૦,૭૬૯ કરોડ હતો. ૨૦૧૪-૧૫માં, ₹૧૩૦,૧૪૯ કરોડના કુલ ખર્ચ સાથે ૪,૧૯,૩૫૮ કિલોમીટરના રસ્તાઓ અને ૨૦૨૪-૨૫માં, ₹૩૩૧,૫૮૪ કરોડના કુલ ખર્ચ સાથે ૭,૭૧,૯૫૦ કિલોમીટરના રસ્તાઓ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યા હતા.

શ્રમ કલ્યાણ માટે ઐતિહાસિક બજેટ ફાળવણી

દેશભરના ૧ કરોડથી વધુ ગિગ કામદારોની સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરવા માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતા – કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. મનસુખ માંડવિયા

કેન્દ્રીય બજેટ ૨૦૨૫ ભારતના શ્રમ કલ્યાણ ક્ષેત્રમાં એક સીમાચિહ્નરૂપ પહેલ છે જેમાં ગિગ કામદારોને ઔપચારિક માન્યતા અને સામાજિક સુરક્ષા લાભો આપવા માટે એક વ્યાપક માળખાનો સમાવેશ થાય છે. આ નિર્ણયની પ્રશંસા કરતાં શ્રમ અને રોજગાર અને યુવા બાબતો અને રમતગમતના કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. મનસુખ માંડવિયાએ દેશભરના ૧ કરોડથી વધુ ગિગ કામદારોની સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરવા માટે સરકારની પ્રતિબદ્ધતાની પ્રશંસા કરી.

ડૉ. માંડવિયાએ કહ્યું, "ગીગ વર્કફોર્સ ભારતના નવા યુગના અર્થતંત્રનો એક મહત્વપૂર્ણ આધારસ્તંભ છે, જે ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ પર નવીનતા અને કાર્યક્ષમતાને આગળ ધપાવે છે. તેમના યોગદાનને માન્યતા આપતાં, પીએમ જન આરોગ્ય યોજના હેઠળ તેમને ઓળખ કાર્ડ, ઈ-શ્રમ નોંધણી અને આરોગ્યસંભાળ સુરક્ષા પ્રદાન કરવાનો સરકારનો નિર્ણય તેમની સામાજિક સુરક્ષા અને સુખાકારી તરફ એક પરિવર્તનશીલ પગલું છે. આ પહેલ લગભગ ૧ કરોડ ગિગ વર્કર્સને સશક્ત બનાવશે. આ ઉપરાંત, સરકાર અન્ય અસંગઠિત ક્ષેત્રોમાં પણ કામદારોને સામાજિક સુરક્ષા લાભો પહોંચાડવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે, જેનાથી દેશના દરેક કામદાર માટે ગૌરવ, સુરક્ષા અને સમૃદ્ધિ સુનિશ્ચિત થાય છે," ડૉ. મનસુખ માંડવિયાએ જણાવ્યું. ડિજિટલ પ્લેટફોર્મના ઉદયથી રોજગારમાં ક્રાંતિ આવી છે, લવચીક કાર્ય વ્યવસ્થા માટે નવી તકો ઊભી થઈ છે. ભારતના ગિગ અને પ્લેટફોર્મ અર્થતંત્રમાં ઝડપી વિસ્તરણ જોવા મળ્યું છે, નીતિ આયોગના અહેવાલ 'ઇન્ડિયાઝ બૂમિંગ ગિગ અને પ્લેટફોર્મ ઇકોનોમી'માં અંદાજ છે કે આ ક્ષેત્રમાં કાર્યબળ ૨૦૨૪-૨૫માં ૧ કરોડને વટાવી જશે અને ૨૦૨૯-૩૦ સુધીમાં ૨.૩૫ કરોડ થશે.

આ પરિવર્તનને ઓળખીને, સામાજિક સુરક્ષા સંહિતા, ૨૦૨૦ (CoSS, ૨૦૨૦) એ પહેલી વાર 'એગ્રીગેટર', 'ગીગ વર્કર' અને 'પ્લેટફોર્મ વર્કર'ની વ્યાખ્યા આપી અને પહેલી વાર ગિગ અને પ્લેટફોર્મ વર્કર્સ માટે કાનૂની જોગવાઈઓ રજૂ કરી, જેનાથી સામાજિક સુરક્ષાનાં પગલાંમાં તેમનો સમાવેશ સુનિશ્ચિત થયો. આ માળખાએ આ ગતિશીલ કાર્યબળની જરૂરિયાતોને અનુરૂપ માળખાગત કલ્યાણકારી પહેલ માટે પાયો નાખ્યો.

કેન્દ્રીય બજેટ ૨૦૨૫-૨૬ આ યાત્રામાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે, જેમાં પ્લેટફોર્મ-આધારિત ગિગ કામદારોને ઔપચારિક માન્યતા અને સામાજિક સુરક્ષા લાભો આપવા માટે એક વ્યાપક પહેલ કરવામાં આવી છે. માનનીય નાણામંત્રીએ અનન્ય ઓળખ કાર્ડ દ્વારા તેમની ઓળખને સરળ બનાવવા, ઈ-શ્રમ પોર્ટલ પર તેમની નોંધણીને સુવ્યવસ્થિત કરવા અને પીએમ જન આરોગ્ય યોજના હેઠળ આરોગ્યસંભાળની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે પગલાંની જાહેરાત કરી છે. આ પગલાંઓ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ૧ કરોડથી વધુ ગિગ કામદારો માટે સલામતી જાળને વધુ મજબૂત બનાવશે.

શ્રમ કલ્યાણ અને રોજગાર સર્જન પર સરકારના ધ્યાનને ચાલુ રાખીને, કેન્દ્રીય બજેટમાં નાણાકીય વર્ષ ૨૫-૨૬ માં શ્રમ અને રોજગાર મંત્રાલય માટે રેકોર્ડ ₹૩૨,૬૪૬ કરોડ ફાળવવામાં આવ્યા છે - જે અત્યાર સુધીની સૌથી વધુ છે અને ગયા વર્ષના સુધારેલા અંદાજો કરતાં લગભગ ૮૦% વધુ છે. ડૉ. માંડવિયાએ આ ઐતિહાસિક ફાળવણીના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડતાં કહ્યું: "હું માનનીય પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીજીનો આ ઐતિહાસિક બજેટ માટે આભાર માનું છું, જે અત્યાર સુધીનું સૌથી વધુ અને ગયા વર્ષના સુધારેલા અંદાજો કરતાં લગભગ ૮૦% વધારે છે. અમારું ધ્યાન નવી જાહેર કરાયેલ રોજગાર સર્જન યોજના (ELI) પર છે, જેના માટે બજેટ ફાળવણી ₹૧૦,૦૦૦ કરોડથી બમણી કરીને ₹૨૦,૦૦૦ કરોડ કરવામાં આવી છે. કર્મચારી પેન્શન યોજના હેઠળ ફાળવણીમાં ₹૩૦૦ કરોડ અને પીએમ શ્રમ યોગી માનધન યોજના હેઠળ ફાળવણીમાં ₹૩૭%નો વધારો કરવામાં આવ્યો છે."

નાગરિક ઉડ્ડયન

ભારતનું ઉડ્ડયન ક્ષેત્ર ઉલ્કા વૃદ્ધિનો અનુભવ કરી રહ્યું છે, જે વધતી જતી માંગ અને સહાયક નીતિઓ દ્વારા તેની વૃદ્ધિ માટે સરકારની અતૂટ પ્રતિબદ્ધતાને કારણે છે. આ ગતિશીલ પરિવર્તને ભારતને વૈશ્વિક ઉડ્ડયન ઇકોસિસ્ટમમાં મોખરે પહોંચાડ્યું છે, જે વિશ્વનું ત્રીજા ક્રમનું સૌથી મોટું સ્થાનિક ઉડ્ડયન બજાર બની ગયું છે.

૨૦૧૪માં ભારતમાં કાર્યરત એરપોર્ટની સંખ્યા ૭૪ હતી. સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં આ સંખ્યા વધીને ૧૫૭ થઈ ગઈ હતી.

ભારતમાં ૧૫% થી વધુ પાઈલટ મહિલાઓ છે, જે વૈશ્વિક સરેરાશ ૫% કરતાં નોંધપાત્ર રીતે વધારે છે.

નવો રેકોર્ડ ચિહ્નિત કરતાં, ૧૭ નવેમ્બર, ૨૦૨૪ના રોજ ઘરેલુ હવાઈ મુસાફરોનો ટ્રાફિક એક જ દિવસમાં પ્રથમ વખત ૫ લાખને વટાવી ગયો.

જૂન ૨૦૧૬માં ફ્લાઈંગ ટ્રેનિંગ સંસ્થાઓ (FTOs)ની સંખ્યા ૨૯ હતી. ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં આ સંખ્યા વધીને ૫૭ બેઝ સાથે ૩૮ થઈ ગઈ છે.

એરક્રાફ્ટના સંદર્ભમાં, કોવિડ-૧૯ની અસર હોવા છતાં, સંખ્યા ૨૦૧૪માં લગભગ ૪૦૦ થી વધીને ૨૦૨૩માં ૭૨૩ થઈ ગઈ હતી.

પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સ્કીમ (RCS) - UDAN (ઊડે દેશ કા આમ નાગરિક)

હાલની એરસ્ટ્રીપ્સ અને એરપોર્ટને પુનઃજીવિત કરીને, UDAN, જે ૨૦૧૬માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, તેનો હેતુ અગાઉ અલગ પડી ગયેલા સમુદાયો સુધી આવશ્યક હવાઈ મુસાફરીની પહોંચ લાવવા અને પ્રાદેશિક આર્થિક વિકાસને વેગ આપવાનો છે. દસ વર્ષની ઓપરેશનલ યોજના સાથે, UDAN તમામ ભારતીયો માટે હવાઈ મુસાફરીની સમાન સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા માંગે છે. ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૨૪ સુધીમાં-

૧૪૭.૫૩ લાખ મુસાફરોએ આ યોજનાનો લાભ લીધો છે.

UDAN યોજના હેઠળ અત્યાર સુધીમાં ૨.૯૩ લાખથી વધુ ફ્લાઇટ્સનું સંચાલન કરવામાં આવ્યું છે.

૬૧૯ RCS રૂટોએ અત્યાર સુધીમાં ૧૩ હેલીપોર્ટ અને ૨ વોટર એરોડ્રામ સહિત ૮૮ એરપોર્ટને જોડતી કામગીરી શરૂ કરી છે.

શિપિંગ અને બંદરો

ભારતમાં મેરીટાઇમ સેક્ટરમાં બંદરો, શિપિંગ, શિપ બિલ્ડિંગ, શિપ રિપેર અને ઇનલેન્ડ વોટર ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ્સનો સમાવેશ થાય છે. ભારતમાં, કુલ ૧૨ સરકારી માલિકીનાં મોટાં બંદરો છે અને આશરે ૨૧૭ નાનાં અને મધ્યવર્તી બંદરો છે. ભારતીય શિપિંગ ઉદ્યોગે વર્ષોથી ભારતના અર્થતંત્રના દરિયાઈ ક્ષેત્રમાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવી છે. દેશના લગભગ ૯૫% વેપાર જથ્થા દ્વારા અને ૭૦% મૂલ્ય દ્વારા દરિયાઈ પરિવહન દ્વારા ખસેડવામાં આવે છે.

કાર્ગો હેન્ડલિંગ ક્ષમતા ૨૦૧૪માં વાર્ષિક ૮૦૦.૫ મિલિયન ટનથી વધીને ૨૦૨૪ માં વાર્ષિક ૧,૬૩૦ મિલિયન ટન થઈ છે. ૨૦૧૪ની તુલનામાં આ ૮૭% સુધારો છે.

ઈન્ટરનેશનલ શિપમેન્ટ કેટેગરીમાં ભારત ૨૨મા ક્રમે પહોંચી ગયું છે જે ૨૦૧૪માં ૪૪મા ક્રમે હતું.

મોટાં બંદરોનો ટર્ન અરાઉન્ડ ટાઈમ (TRT) નાણાકીય વર્ષ-૨૦૧૩-૧૪માં લગભગ ૯૪ કલાકથી ઘટીને નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪માં માત્ર ૪૮.૦૬ કલાકની આસપાસ રહી ગયો છે.

નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ની સરખામણીમાં સરેરાશ શિપ બર્થ-ડે આઉટપુટમાં ૫૨% નો સુધારો થયો છે. વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ની સરખામણીમાં ૨૦૨૨-૨૩માં સમુદ્રી ક્રૂઝ માટે પ્રવાસીઓની સંખ્યા વધીને ૩.૦૮ લાખ અને લાઇટ હાઉસ માટે વધીને ૧૨.૩ લાખ થઈ છે.

જહાજો/જહાજોની સંખ્યા ૨૦૧૪-૧૫માં ૧,૨૫૦થી વધીને ૨૦૨૩-૨૪માં ૧,૫૨૬ થઈ, જે ૨૨%ના વધારામાં પરિણમે છે.

શહેરી બાબતો અને આવાસ

સ્માર્ટ સિટીઝ મિશન (SCM) હેઠળ, કુલ પ્રોજેક્ટ્સ ૮,૦૭૬ છે, જેની રકમ ₹૧,૬૪,૭૦૬ કરોડ છે, જેમાંથી ₹૧,૫૪,૩૫૧ કરોડની રકમના ૭,૪૦૧ પ્રોજેક્ટ્સ પૂર્ણ થયા છે, જે ૧૦૦ સ્માર્ટ સિટી દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલા ડેટા મુજબ છે.

સ્વચ્છ ભારત મિશન – અર્બન ૨.૦ હેઠળ, ૨૦૧૪-૧૫થી ૨૦૨૪-૨૫ સુધીમાં શહેરી કચરાના સંગ્રહમાં ૯૭%નો વધારો થયો છે. કચરા પર પ્રક્રિયા કરવાની ટકાવારી ૨૦૧૪-૧૫માં ૧૮% થી વધીને ૨૦૨૪-૨૫માં

૭૮% થઈ ગઈ છે.

૨૦૦૪-૧૪ દરમિયાન, JnNURM અને RRY જેવી યોજનાઓ હેઠળ ૧૩.૪૬ લાખ મકાનોને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. ૨૦૧૫-૨૦૨૪માં આમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો (૯ ગણો) જ્યારે PMAY-U હેઠળ ૧૧૮.૬૪ લાખ મકાનોને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

૨૦૦૪-૧૪ દરમિયાન, ૮.૦૪ લાખ મકાનો બાંધવામાં આવ્યાં હતાં અને ૧૧ ગણો વધારો દર્શાવે છે, ૨૦૧૫-૨૪ દરમિયાન, ૮૮.૩૨ લાખ મકાનો પૂર્ણ થયા હતા.

૨૦૦૪-૨૦૧૪ દરમિયાન મંજૂર કરાયેલી બસોની સંખ્યા ૧૪,૪૦૫ હતી અને તે ૨૦૧૪-૨૪ દરમિયાન વધીને ૧૯,૭૫૨ થઈ ગઈ છે.

AMRUT (કાયાકલ્પ અને શહેરી પરિવર્તન માટે અટલ મિશન)

૨૦૧૫માં શરૂ કરાયેલ, AMRUTનો ઉદ્દેશ્ય દરેક ઘરને પાણીના ખાતરીપૂર્વકના પુરવઠા અને સીવરેજ કનેક્શન સાથે નળની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે, હરિયાળી અને સારી રીતે જાળવવામાં આવેલી ખુલ્લી જગ્યાઓ (દા.ત. ઉદ્યાનો) વિકસાવીને શહેરોની સુવિધા મૂલ્યમાં વધારો કરવો અને સ્વિચ કરીને પ્રદૂષણ ઘટાડવું. જાહેર પરિવહન અથવા બિન-મોટરાઈઝ્ડ પરિવહન (દા.ત. ચાલવું અને સાયકલ ચલાવવી) માટે સુવિધાઓ બાંધવી.

જલ જીવન મિશન

જલ જીવન મિશન (JJM) ૧૫ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૯ના રોજ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં દરેક ગ્રામીણ ઘરોમાં નળના પાણીનો પુરવઠો પૂરો પાડવાનો મહત્વાકાંક્ષી ધ્યેય છે. તેની શરૂઆતના સમયે, માત્ર ૩.૨૩ કરોડ (૧૭%) ગ્રામીણ પરિવારો પાસે નળનાં પાણીનાં જોડાણો હતાં. ૧ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૫ સુધીમાં, જલ જીવન મિશન (JJM) એ ૧૨.૨૦ કરોડ વધારાના ગ્રામીણ પરિવારોને સફળતાપૂર્વક નળના પાણીનાં જોડાણો પૂરાં પાડ્યાં છે, જેનાથી કુલ કવરેજ ૧૫.૪૪ કરોડથી વધુ પરિવારો સુધી પહોંચ્યું છે, જે ભારતના તમામ ગ્રામીણ પરિવારોના ૭૯.૭૪% છે. આ સિદ્ધિ મિશનમાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે.

યુવા અને રમતગમત પર ભારતનું વધતું ધ્યાન

"હું અને તમે, આપણે બધાએ લોકોને વિક્ષિત ભારત માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ. આપણે ખાસ કરીને યુવા દિમાગને આ સપનું સાકાર કરવા માટે પ્રેરિત કરવું જોઈએ." – પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદી

ભારતમાં ૩૫ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના લગભગ ૬૫% લોકો સાથે વિશ્વમાં સૌથી વધુ યુવાવસ્તી ધરાવે છે. આ ડેમોગ્રાફિક ડિવિડન્ડની સંભવિતતાને ઓળખીને, યુવા બાબતો અને રમતગમત મંત્રાલય યુવાવિકાસ અને રમતગમતના પ્રોત્સાહનમાં નિર્ણાયક ભૂમિકા ભજવે છે. તે વિવિધ પહેલો દ્વારા વ્યક્તિત્વ નિર્માણ, કૌશલ્યવૃદ્ધિ અને રાષ્ટ્રીય એકીકરણને પ્રોત્સાહન આપવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. મંત્રાલય બે મુખ્ય વિભાગો દ્વારા કાર્ય કરે છેઃ

યુવા બાબતોનો વિભાગ - યુવાનોને નેતૃત્વ, રોજગાર અને સમુદાય-નિર્માણ કાર્યક્રમોમાં જોડે છે.

રમતગમત વિભાગ - ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવે છે, રમતવીરોને સમર્થન આપે છે અને સ્પર્ધાત્મક રમતોને પ્રોત્સાહન આપે છે. વર્ષોથી, મંત્રાલયે યુવાનોને સશક્ત કરવા, રમતમાં ભાગીદારી વધારવા અને રમતગમતમાં ભારતની આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થિતિ સુધારવા માટે ઘણી પહેલો શરૂ કરી છે.

બજેટ ફાળવણી :

૩૨૩ નવા સ્પોર્ટ્સ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ મંજૂર, કુલ રૂ. ૩૦૭૩.૯૭ કરોડ છે. રમતવીર તાલીમ અને વિકાસ માટે ૧૦૪૧ ખેલો ઇન્ડિયા કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવામાં આવી. ૩૨ ખેલો ઇન્ડિયા સ્ટેટ સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સને સૂચિત કરવામાં આવ્યા છે. ગુણવત્તાયુક્ત તાલીમ માટે ૩૦૧ સ્પોર્ટ્સ એકેડમીને માન્યતા આપવામાં આવી છે.

૨૭૮૧ ખેલો ઇન્ડિયા એથ્લેટ્સ (KIAs) એ કોચિંગ, સાધનો, તબીબી સંભાળ અને માસિક આઉટ ઓફ પોકેટ એલાઉન્સ (OPA) પ્રદાન કર્યું હતું.

KIAs દ્વારા ૫૯૩૯ રાષ્ટ્રીય રેકોર્ડ અને ૧૪૨૪ આંતરરાષ્ટ્રીય વિક્રમો. ૧૨૪ KIA એ ૨૦૨૨ એશિયન ગેમ્સમાં ભારતના ૪૨ મેડલ, જેમાં ૯ ગોલ્ડ સહિતનો ફાળો આપ્યો હતો. પેરિસ ૨૦૨૪ ઓલિમ્પિક માટે ભારતની ટુકડીમાં ૨૮ KIAનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

ગત વર્ષના બજેટમાં ૨.૧૯ લાખ કરોડ ફાળવાયાં હતાં

બજેટમાં ગૃહમંત્રાલયને ૨.૩૩ લાખ કરોડનું ભંડોળ મળ્યું

નવા ૧૨૦ એરપોર્ટ બનશે, પેસેન્જર વહન ક્ષમતા ૪ કરોડ વધશે

આકાશને આંબવાનો સંકલ્પ

ચૂંટણી રાજ્ય બિહારમાં ભાવિ જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટ્સના નિર્માણની પણ બજેટમાં જાહેરાત

TCS કપાત મર્યાદા વધારીને ૧૦ લાખ કરવાની દરખાસ્ત

ITની સાથોસાથ રેમિટન્સ મોરચે પણ મોટી છૂટછાટની જાહેરાત

સ્પોર્ટ્સ માટે ૩,૭૯૪ કરોડથી વધુ રકમ ફાળવવામાં આવી, ખેલો ઈન્ડિયાના ફંડમાં ૧૦૦ કરોડનો વધારો

ગયા વર્ષ કરતાં આ વખતે સ્પોર્ટ્સ બજેટમાં ૩૫૨ કરોડ રૂપિયાનો વધારો કરાય

નેશનલ સ્પોર્ટ્સ ફેડરેશનોના બજેટમાં મામૂલી વધારો કરાયો

સ્પોર્ટ્સ બજેટના નાણાં ક્યાં અને કેવી રીતે ખર્ચાશે

ખેલો ઈન્ડિયા માટે બજેટમાં ૧૦૦૦ કરોડ મંજૂર કરાયા

વિન્ટર ગેમ્સ અને પેરા ગેમ્સને પણ ફંડ મળશે

યોજનાથી ઊંચા વ્યાજની લોનમાં ૬૮ લાખથી વધુ લારી-પાથરણાંવાળાને લાભ થયો

લારી-પાથરણાંવાળાને મોટી રાહત: પ્રધાનમંત્રી સ્વનિધિ યોજનાને નવું રૂપ અપાશે

નાના વેપારીઓને રાહત

કેન્દ્રીય નાણામંત્રી નિર્મલા સીતારામને શનિવારે લારી-પાથરણાવાળાઓને રાહત આપી છે. તેમણે કહ્યું કે, લારી-પાથરણાવાળા માટે પ્રધાનમંત્રી સ્વનિધિ યોજનાને નવું રૂપ આપવામાં આવશે. જેના હેઠળ, બેંકો અને યુપીઆઈ સાથે સંકળાયેલા ક્રેડિટ કાર્ડની લોનની મર્યાદા વધારીને ૩૦ હજાર રૂપિયા કરવામાં આવશે.

લોનની મર્યાદા વધારીને ૩૦ હજાર રૂપિયા કરવામાં આવશે. પીએમ સ્ટ્રીટ વેન્ડર આત્મનિર્ભર નિધિ (પીએમ-સ્વનિધિ) લારી-પાથરણાવાળાને કિફાયતી લોન આપવા માટે એક વિશેષ સુવિધા છે. આ કાર્ડ પર વ્યાજદર પણ ઘણો ઓછો રાખવામાં આવે છે. આ યોજના આવાસ અને શહેરી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા બીજી જુલાઈ ૨૦૨૦એ

રમકડાં ઉદ્યોગ માટે રાષ્ટ્રીય કાર્યયોજના તૈયાર કરવાની જાહેરાત, મેડ ઈન્ડિયા બ્રાન્ડનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે

બજેટ ૨૦૨૫: ભારત રમકડાં ઉદ્યોગનું વૈશ્વિક કેન્દ્ર બની રહેશે

વૈશ્વિક પહેલ

CBIને બજેટમાં ૧,૦૭૧.૦૫ કરોડ ફાળવાયા

જહાજ નિર્માણ નાણાસહાય નીતિને નવું સ્વરૂપ અપાશે

૨૫ હજાર કરોડ રૂપિયાના સમુદ્રી વિકાસ કોષની જાહેરાત

બજેટમાં ગરીબો માટે સરકારની મોટી જાહેરાત

ઈ-શ્રમ પોર્ટલ પર એક કરોડ ગિગ વર્કર્સનું રજિસ્ટ્રેશન

સમુદ્રી વિકાસ ફંડમાં કેન્દ્ર સરકારનું યોગદાન ૪૯ ટકા સુધી રહેશે

નાણાપ્રધાને બજેટ ૨૦૨૫-૨૬માં નવી પીએમ રિસર્ચ ફેલોશિપ સ્કીમની જાહેરાત કરવામાં આવી

૧૦ હજાર રિસર્ચ સ્ટુડન્ટને માસિક રૂ. ૮૦ હજાર ફેલોશિપ

વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહન

પસંદ થનાર સ્ટુડન્ટ્સને IIT, IISc અને IISERs જેવા સંસ્થાઓમાં પીએચ.ડી.માં સીધું એડમિશન

નવી PMRF સ્કીમનો IIT, IISc જેવા સંસ્થાનોના સ્ટુડન્ટ્સને લાભ મળશે : શાળાઓ ઈન્ટરનેટથી સજ્જ થશે : ૫૦,૦૦૦ લેબ્સ ખૂલશે

પીએમ રિસર્ચ ફેલોશિપ સ્કીમના ફાયદા: પાંચ વર્ષમાં ૧૦ લાખ રૂ.ની રિસર્ચ ગ્રાન્ટ મળે છે

વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ સસ્તું થવાની આશા

ગયા વર્ષે ૧.૪૮ લાખ કરોડ રૂપિયા ફાળવાયા હતા

શિક્ષણ બજેટમાં ૬.૬૫%નો ઉછાળો રૂ. ૧,૨૮,૬૫૦.૦૫ કરોડ ફાળવાયા

કેન્દ્રીય નાણાપ્રધાન નિર્મલા સીતારામને શનિવારે સંસદમાં નાણાપ્રધાન તરીકે વિક્રમી આઠમી વાર બજેટ રજૂ

રૂ. ૧.૪૮ લાખ કરોડ રૂપિયાની ફાળવણી કરવામાં આવી હતી. તેમાં લગભગ ૧.૨૧ લાખ કરોડ રૂપિયા શાળા અને ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે ફાળવવામાં આવ્યા હતાં. કેન્દ્રીય

REGD. NO. GAMC 563/ 2024-26 VALID UP TO 31-12-2026 RNI NO. 38397/81 MANOGAT LICENCED TO POST WITHOUT PREPAYMENT NO.PMG/NG/077/2024-26 VALID UP TO 31-12-2026 PUBLISHED ON 10th & 25th OF EVERY MONTH AND PERMITTED TO POST AT PSO PATRIKA CHANNEL, AHMEDABAD-2 ON 12/13/14 & 27/28/29th OF EVERY MONTH

૧૧ ફેબ્રુઆરી : સમર્પણ દિન

પંડિત દીનદયાળ ઉપાધ્યાય બહુશ્રુત પ્રતિભા ધરાવતા વ્યક્તિ હતા.
પં. દીનદયાળજી મૂલ્યનિષ્ઠ રાજનેતાની સાથે સાથે કુશળ સંગઠક, પ્રખર ચિંતક,
ઉત્તમ લેખક અને મૌલિક વિચારોના માલિક હતા. રાજકીય ક્ષેત્રે પ્રેરણા અને
પ્રોત્સાહન પૂરું પાડનાર અમર વ્યક્તિત્વ એટલે પં. દીનદયાળ ઉપાધ્યાય

Editor : Publishers :
Surendrabhai Motilal Patel
on Behalf of
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
Published From
Bharatiya Janta Party-Gujarat Pradesh
J. P. Chowk, Khanpur, Ahmedabad-380001.